

Miaka Sabini Iliyosahauliwa ya Tiro

Jeff Pippenger

2023-08-12

Miaka Sabini Iliyosahauliwa ya Tiro

Manabii wote hutambua mwisho wa dunia.

Kila mmoja wa manabii wa kale alinena si kwa wakati wao tu, bali zaidi kwa ajili ya wakati wetu, hata maneno yao ya unabii bado yanatuhusu sisi. 'Sasa mambo haya yote yaliwapata wao kwa mifano; na yameandikwa kwa ajili ya maonyo yetu, ambao miisho ya dunia imetujilia.' 1 Wakorintho 10:11. 'Si kwa ajili yao wenyewe, bali kwa ajili yetu walihudumia mambo hayo, ambayo sasa yameelezwa kwenu na wale waliowahubiria injili kwa Roho Mtakatifu aliyetumwa kutoka mbinguni; mambo ambayo malaika wanatamani kuyaangalia.' 1 Petro 1:12.

...

“Biblia imekusanya na kufunga pamoja hazina zake kwa ajili ya kizazi hiki cha mwisho. Matukio yote makuu na mambo yenye uzito ya historia ya Agano la Kale yamekuwa yakijirudia, na bado yanajirudia, katika kanisa katika siku hizi za mwisho.” Ujumbe Teule, kitabu cha 3, 338, 339.

Vitabu vyote vya Biblia vinafikia tamati katika kitabu cha Ufunuo.

"Katika Kitabu cha Ufunuo, vitabu vyote vya Biblia hukutana na kufikia tamati." Matendo ya Mitume, 585.

Ujumbe wa mwisho wa onyo kwa wakazi wa sayari Dunia unatambuliwa katika Ufunuo kumi na nane.

Baada ya mambo haya nikaona malaika mwingine akishuka kutoka mbinguni, akiwa na uwezo mkubwa; nayo dunia ikaangazwa kwa utukufu wake. Akalia kwa sauti kuu, kwa nguvu nyingi, akasema, Babeli yule mkuu ameanguka, ameanguka, naye amekuwa makao ya mashetani, na ngome ya kila roho chafu, na kizimba cha kila ndege mchafu na mwenye kuchukiwa. Kwa maana mataifa yote wamekunywa divai ya ghadhabu ya uasherati wake, na wafalme wa dunia wamefanya uasherati pamoja naye, na wafanyabiashara wa dunia wamejitajirisha kwa utele wa anasa zake. Ufunuo 18:1-3.

Kauli "Babeli ile kuu" inawakilisha Kanisa Katoliki la Roma, na katika kitabu cha Isaya sura ya ishirini na tatu, "Babeli ile kuu" imewakilishwa kama Tiro.

Ufunuo juu ya Tiro. Vilieni, enyi merikebu za Tarshishi; kwa maana imeharibiwa, hata hakuna nyumba, wala kuingia ndani; kutoka katika nchi ya Kitimu jambo hilo limefunuliwa kwao. Nyamazeni, enyi wakaa katika kisiwa; wewe ambaye wafanyabiashara wa Sidoni, wapitao baharini, wamekujaza. Na juu ya maji mengi mbegu ya Sihori, mavuno ya mto, ndiyo pato lake; naye ni soko la mataifa. Aibike, Ee Sidoni; kwa maana bahari imenena, naam, nguvu ya bahari, ikisema, Mimi sipati utungu, wala kuzaa; wala siwalee vijana, wala kuwalea wanawali. Kama walivyohuzunika sana kwa habari za Misri, ndivyo watakavyoumizwa sana kwa habari

za Tiro. Vukeni kwenda Tarshishi; vilieni, enyi wakaao kisiwani. Je, huu ndio mji wenu wa furaha, ambao uzamani wake ni wa siku za kale? Miguu yake itambeba akae ugenini mbali. Ni nani aliyetoa shauri hili juu ya Tiro, mji wa kutia taji, ambaye wafanyabiashara wake ni wakuu, wauzaji wake ni waheshimiwa wa dunia? Bwana wa majeshi amekusudia hivyo, ili kudhalilisha kiburi cha utukufu wote, na kuwatia dharau waheshimiwa wote wa dunia. Pitia katika nchi yako kama mto, Ee binti wa Tarshishi; hakuna nguvu tena. Ameinyoosha mkono wake juu ya bahari, akazitikisa falme; Bwana ametoa amri juu ya mji wa biashara, kuharibu ngome zake. Naye akasema, Hutafurahi tena, ee bikira uliyedhulumiwa, binti wa Sidoni; inuka, uvuke uende Kitimu; huko nako hutapata raha. Tazama nchi ya Wakaldayo; watu hawa hawakuwako, hata Mwashuri alipoiweka kwa ajili ya wakaao nyikani; wakaisimamisha minara yake, wakayainua majumba yake ya kifalme; naye akaifanya kuwa magofu. Vilieni, enyi merikebu za Tarshishi; kwa kuwa nguvu zenu zimeharibiwa. Na itakuwa katika siku hiyo, ya kwamba Tiro itasahauliwa miaka sabini, sawasawa na siku za mfalme mmoja; baada ya mwisho wa miaka sabini Tiro ataimba kama kahaba. Twaa kinubi, zunguka mjini, ewe kahaba uliyesahauliwa; imba kwa sauti tamu, imba nyimbo nyingi, upate kukumbukwa. Na itakuwa baada ya mwisho wa miaka sabini, ya kwamba Bwana atamtembelea Tiro, naye atarejea kwenye ujira wake, naye atazinia na falme zote za ulimwengu juu ya uso wa dunia. Na biashara yake na ujira wake vitakuwa wakfu kwa Bwana; havitawekwa hazinani wala kuwekwa akiba; maana biashara yake itakuwa kwa wale wakaao mbele za Bwana, kula kwa kushiba, na kwa mavazi yadumuyo. Isaya 23:1-18.

Dada White anaandika: "Matukio yote makuu na mambo yenye uzito ya historia ya Agano la Kale yamekuwa yakijirudia, na yanajirudia, kanisani katika siku hizi za mwisho."

Isaya ishirini na tatu inazungumzia uhusiano wa kinabii wa Umoja wa Mataifa, Upapa, Marekani na Uislamu. Ili kutambua mambo haya ya kweli, ishara fulani katika sura hiyo lazima zifafanuliwe na Uvuvio. Mara ishara hizo zinapofafanuliwa, mfuatano wa matukio huwa rahisi kufuatilia. Ishara zilizo katika sura hiyo zinazohitaji kufafanuliwa ni:

Mzigo, Tiro, Kahaba, Mwaashuru, Nchi ya Wakaldayo, Minara na Majumba ya kifalme, Tarshishi, Mbegu ya Sihori, Nchi ya Kitimu, Sidoni, Mji wa Wafanyabiashara, Habari za Misri na za Tiro, Kilio, Binti, Miaka Sabini, Siku za mfalme mmoja, Kusahau, na Kukumbuka

Neno "mzigo" katika aya ya kwanza linatambulisha unabii wa maangamizi dhidi ya ufalme wa Tiro.

Mzigo: H4853-Kutoka H5375; mzigo; hasa ushuru, au (kwa dhana) ubebaji; kwa njia ya mfano tamko, hasa hukumu, hasa uimbaji; kiakili, hamu: - mzigo, kubeba mbali, unabii, X waliweka, wimbo, ushuru.

Mzigo wa Tiro ni mojawapo ya vifungu vingi katika Biblia ambamo hukumu ya mwisho ya Kanisa Katoliki la Roma inatambuliwa. "Mzigo" kwa matumizi ya neno hilo na kwa maana yake ni unabii, na hasa unabii wa maangamizi. Kuna "mizigo" kumi na moja katika Isaya na mara nane neno hilo hutumika kuelezea mzigo unaobebwa mabegani. Mara kumi na moja ambapo neno "mzigo" linaonyeshwa kama unabii wa maangamizi ni Isaya 13:1; 15:1; 17:1; 19:1; 21:1, 11, 13; 22:1; 30:6; na bila shaka sura ya ishirini na tatu ambamo tunapata mzigo wa Tiro. Yafaa kuweka

pamoja unabii wote wa maangamizi wa Isaya ili kutathmini ni nguvu ipi inayowakilishwa katika siku za mwisho. Unabii kumi na moja wa maangamizi ni vigumu kuushughulikia mara moja, kwa hiyo nitatoa ufafanuzi mfupi wa kila unabii wa maangamizi ili kuweka muktadha wa sura ya ishirini na tatu.

Katika sura ya kumi na tatu, unabii wa maangamizi dhidi ya Babeli unahusu Babeli ya kisasa mwisho wa ulimwengu, ambayo ni kahaba wa Roma na pia imeonyeshwa katika sura ya kumi na saba ya kitabu cha Ufunuo.

Akaja mmoja wa wale malaika saba waliokuwa na yale mabakuli saba, akanena nami, akaniambia, Njoo hapa; nitakuonyesha hukumu ya yule kahaba mkuu akaaye juu ya maji mengi; ambaye wafalme wa nchi wamezini naye, na wakazi wa dunia walileweshwa kwa mvinyo wa uasherati wake. Akanichukua katika Roho mpaka nyikani; nami nikamwona mwanamke ameketi juu ya mnyama mwekundu, aliyejaa majina ya kukufuru, mwenye vichwa saba na pembe kumi. Na yule mwanamke alikuwa amevaa nguo za zambarau na nyekundu, na amepambwa kwa dhahabu na vito vya thamani na lulu, akiwa na kikombe cha dhahabu mkononi mwake, kimejaa machukizo na uchafu wa uasherati wake. Na katika kipaji cha uso wake palikuwa na jina limeandikwa, FUMBO, BABELI MKUU, MAMA WA MAKAHABA NA MACHUKIZO YA DUNIA. Ufunuo 17:1-5.

Nahitaji kupotoka kidogo. Lengo la uchunguzi wa unabii wa Tiro hatimaye ni kuoanisha historia ya kinabii ya Marekani na ile ya Kanisa la Waadventista Wasabato. Tutaonyesha kwamba serikali ya Marekani ni pembe moja juu ya mnyama afananaye na mwanakondoo wa Ufunuo kumi na tatu na kwamba Uprotestanti uliotoka katika Enzi za Giza ulikuwa pembe nyingine. Pembe ya Uprotestanti iligeuka kuwa Uadventista wa Wamileriti wakati Waprotestanti wa Marekani walipokataa ujumbe wa malaika wa kwanza. Tukiwa tumeliweka hilo bayana, tutaonyesha kwamba historia ya pembe ya Kiprotestanti na historia ya pembe ya Kijamhuri zinakwenda sambamba na zina sifa za kinabii zinazofanana. Baada ya yote, zote ziko juu ya mnyama yule yule, jambo linaloonyesha kwamba pembe zote mbili ni za wakati mmoja. Nitatoa mfano mmoja wa ulinganifu huu wa pembe za kanisa na serikali nchini Marekani. Zote 'husahau' kwa namna yao wenyewe.

Isaya ishirini na tatu inaashiria hatua ya kinabii kwamba mamlaka ya kipapa husahaulika kwa miaka sabini, na katika ile miaka sabini ya mfano watu husahau upapa na kwa nini Enzi za Giza zinaitwa Enzi za Giza. Kauli mbiu ya pembe ya Kiprotestanti walipojitenga na Kanisa Katoliki ilikuwa Biblia na Biblia pekee. Walisahau kwamba Biblia hutufunulia upapa ni nani kwa kweli. Walisahau ujumbe uliohifadhiwa katika andiko takatifu walilokabidhiwa, na waliodai kuwa watetezi wake wakuu.

Wale wanaochanganyikiwa katika uelewa wao wa neno, wanaoshindwa kuona maana ya mpinga Kristo, bila shaka watajiweka upande wa mpinga Kristo. Hakuna wakati sasa kwetu kujiambanisha na ulimwengu. Danieli amesimama katika fungu lake na mahali pake. Unabii wa Danieli na ule wa Yohana unapaswa kueleweka; kila mmoja unafafanua mwingine. Unauletea ulimwengu ukweli ambao kila mtu anapaswa kuelewa. Unabii huu unapaswa kuwa ushuhuda ulimwenguni. Kwa kutimizwa kwake katika siku hizi za mwisho, utajieleza.

Mkusanyiko wa Kress, 105.

Vivyo hivyo, pembe ya kijamhuri inayowakilisha serikali ya Marekani ilikusudiwa kuwa ya watu na kwa ajili ya watu, lakini raia wa Marekani pia wamesahau waraka mtakatifu waliokabidhiwa nao. Waraka huo mtakatifu ni Katiba ya Marekani, na kaulimbiu ya serikali hiyo, iliyobuniwa kuwa kwa ajili ya watu, ilikuwa utenganisho wa kanisa na serikali. Wamesahau ujumbe wa Katiba waliyokabidhiwa nayo, ambayo pia walijitangaza kuwa watetezi wake.

Na ikumbukwe, Roma hujigamba kwamba haitabadilika kamwe. Kanuni za Gregori VII na Inosenti III bado ndizo kanuni za Kanisa Katoliki la Roma. Na laiti angekuwa na uwezo tu, angezitekeleza kwa nguvu ile ile sasa kama katika karne zilizopita. Waprotestanti hawajui sana wanachokifanya wanapopendekeza kukubali msaada wa Roma katika kazi ya kutukuza Jumapili. Wakati wao wameazimia kutimiza kusudi lao, Roma inalenga kuirudisha nguvu zake, kurejesha ukuu wake uliopotea. Kanuni ikishawekwa nchini Marekani kwamba kanisa laweza kutumia au kudhibiti nguvu za dola; kwamba matendo ya kidini yanaweza kulazimishwa kwa sheria za kiraia; kwa kifupi, kwamba mamlaka ya kanisa na serikali itatawala dhamiri za watu, basi ushindi wa Roma katika nchi hii utakuwa umehakikishwa.

"Neno la Mungu limetoa onyo la hatari inayokaribia; onyo hili likipuuzwa, ulimwengu wa Waprotestanti utajifunza makusudi halisi ya Roma ni yapi, tu wakati ambapo itakuwa imechelewa mno kukwepa mtego. Anazidi kujijengea mamlaka kimyakimya. Mafundisho yake yanatia ushawishi katika kumbi za kutunga sheria, katika makanisa, na katika mioyo ya watu. Anajenga kwa wingi majengo yake marefu na makubwa, katika maficho ya siri ambamo mateso yake ya zamani yatarudiwa. Kwa siri na bila kushukiwa anaimarisha majeshi yake ili kuendeleza malengo yake mwenyewe wakati utakapowadia wa kupiga shambulio. Anachotaka ni tu nafasi ya upendeleo, na hiyo tayari anapewa. Hivi karibuni tutaona na tutahisi kusudi la kipengele cha Kirumi ni nini. Yeyote atakayeamini na kutii neno la Mungu kwa njia hiyo atapata shutuma na mateso." The Great Controversy, 581.

Ikiwa unaweza kupata kamusi yoyote iliyochapishwa kabla ya 1950, na utafute "mwanamke wa rangi nyekundu" au toleo lolote la msemo huo kutoka Ufunuo kumi na saba, kila mojawapo ya kamusi hizo kabla ya 1950 inatambua kwamba Kanisa Katoliki la Kirumi ndilo kahaba wa Ufunuo kumi na saba. Marekani, yule mnyama wa nchi mwenye pembe mbili wa Ufunuo kumi na tatu, husahau historia yake, iwe ni pembe ya Uprotestanti au pembe ya Ujamhuri. Taasisi hizi zote mbili zilitokana na upinzani dhidi ya udhalimu wa kidini wa upapa na udhalimu wa kisiasa wa wafalme waliounga mkono upapa, au kama Biblia inavyosema, wafalme waliotenda uzinzi pamoja naye. Kabla hatujashughulikia Isaya ishirini na tatu, tutatoa kwa ufupi muhtasari wa mara nyingine kumi ambazo Isaya anatambulisha "unabii wa maangamizi," kwa maana "mizigo" yote kumi na moja ni hivyo.

Isaya sura ya kumi na tatu ni ufunuo juu ya Babeli katika "siku za mwisho." Babeli, ijapokuwa inadhibitiwa na kuongozwa na Kanisa Katoliki katika siku za mwisho, imeundwa na nguvu tatu zinazoipeleka dunia kwenye Haramagedoni katika sura ya kumi na sita ya Ufunuo. Katika nubuwa ya sura ya kumi na tatu ya maangamizi dhidi ya Babeli ya kisasa, kuna nguvu tatu zinazoakilishwa; Babeli, Lusifa na Ashuru, zikiwakilisha mnyama (Ashuru), joka (Lusifa) na nabii wa uongo

(Babeli). Ashuru na Babeli ni nguvu mbili za uharibifu ambazo Mungu alizitumia kuiadhibu Israeli ya kale, na Ashuru ilikuja kwanza ikachukua utumwani makabila kumi ya kaskazini, kisha baadaye Babeli ikachukua makabila mawili ya kusini ya Yuda.

Israeli ni kondoo aliye tawanywa; simba wamemtawanya: kwanza mfalme wa Ashuru amemla; na mwisho huyu Nebukadneza, mfalme wa Babeli, amevunja mifupa yake. Kwa hiyo Bwana wa majeshi, Mungu wa Israeli, asema hivi; Tazama, nitamwadhibu mfalme wa Babeli na nchi yake, kama nilivyomwadhibu mfalme wa Ashuru. Yeremia 50:17, 18.

Kwanza, Ashuru ilichukua mateka makabila kumi ya kaskazini ya Israeli, na baadaye Babeli ikachukua mateka makabila mawili ya kusini ya Yuda. Mateka haya yote mawili yalikuwa utimilifu wa "mara saba" ya Mambo ya Walawi ishirini na sita. "Mara saba" ya Mambo ya Walawi ndiyo "unabii wa wakati" wa kwanza kabisa ambao William Miller aligundua, na unaonyesha kwamba wakati Ashuru ilipoiteka kabila la kaskazini, iliashiria mwanzo wa kutawanywa kulikodumu kwa miaka elfu mbili mia tano na ishirini. Kipindi hicho kilianza kwa kuchukuliwa kwao utumwani mwaka 723 K.K. na kuishia katika "wakati wa mwisho" mwaka 1798. Makabila ya kusini yalichukuliwa na Babeli mwaka 677 K.K., na hapo ukaanza "mara saba" dhidi ya Yuda uliomalizika wakati uleule na unabii wa miaka 2300 wa Danieli nane aya ya kumi na nne, tarehe 22 Oktoba, 1844. Ashuru na Babeli zilitimiza kusudi lilelile la adhabu dhidi ya uasi wa watu wa Mungu, lakini adhabu hiyo ilitokelezwa kwanza na Ashuru kisha na Babeli.

Katika uhusiano wa kinabii kati ya mamlaka tatu katika sura ya kumi na tatu, Babeli ni mfano wa Ashuru, kwa kuwa ilikuja baadaye lakini ilifanya kazi ileile dhidi ya watu wa Mungu.

Katika sura ya kumi na tano, unabii dhidi ya Moabu ni dhidi ya makanisa ya Kiprotestanti.

"Maelezo haya ya Moabu yanawakilisha makanisa yaliyofanana na Moabu. Hayajasimama katika kituo chao cha wajibu kama walinzi waaminifu. Hayajashirikiana na majeshi ya mbinguni kwa kutumia uwezo ambao Mungu aliowapa kufanya mapenzi ya Mungu, kuzizuia nguvu za giza, na kutumia kila nguvu ambayo Mungu amewapa kuendeleza ukweli na haki katika ulimwengu wetu. Wana ufahamu wa ukweli, lakini hawajayatekeleza yale wanayoyajua." Maoni ya Biblia ya Waadventista Wasabato, juzuu ya 4, 1159.

Kanisa la Kiprotestanti ambalo limeanguka ndilo kanisa ambalo liliendelea kutembea na Bwana wakati sehemu iliyosalia ya Uprotestanti ilipokimbia wakati wa ujumbe wa malaika wa pili. Moabu ni Uadventista, pembe ya Uprotestanti iliyoanguka.

Sura ya kumi na saba inahusu Dameski, na inatambulishwa kama mji unaotwaliwa. Mji ni ishara ya ufalme na ufalme unaotwaliwa katika "siku za mwisho" ni Marekani.

Sura ya kumi na tisa ni unabii wa maangamizi dhidi ya Misri, inayowakilisha Umoja wa Mataifa na ulimwengu mzima.

Maneno matatu ya unabii ya maangamizi yanayofuata katika sura ya ishirini na moja ni dhidi ya nchi ya jangwa la kusini iliyo ya kutisha, dhidi ya Dumah, na dhidi ya Arabia. Maneno haya matatu ya unabii ya maangamizi yanabainisha Uislamu, sawa na ole tatu yanayotajwa katika Ufunuo 8:13.

Unabii wa maangamizi katika sura ya ishirini na mbili unaonyesha utengano wa Waadventista wa Laodikia kutoka kwa Waadventista wa Filadelfia wakati wa sheria ya Jumapili.

Ndipo katika sura ya thelathini tunapata mzungu wa wanyama wa kusini, ambao ni mfano wa pili wa uasi wa Waadventista wa Laodikia. Kuyakusanya pamoja mizigo yote ya Isaya kunashughulikia karibu kila mhusika wa kinabii katika 'siku za mwisho'. Ninachagua Isaya ishirini na tatu ili kuonyesha kwamba historia ya Marekani, kama ufalme wa sita wa unabii wa Biblia, inatawala kuanzia 1798 hadi sheria ya Jumapili.

Kwa sababu "kila mmoja wa manabii wa kale alinena kwa wakati wao kwa kiasi kidogo kuliko kwa wakati wetu, hivi kwamba unabii wao unaendelea kutuhusu," kila tamko la kinabii linahusu matukio ya mwisho wa dunia. Ukweli huu, pamoja na ukweli kwamba "vitabu vyote vya Biblia hukutana na kutamatika" katika kitabu cha Ufunuo, unaithibitisha nafasi ya kitabu cha Ufunuo kama rejea kuu ya kuoanisha ushuhuda wa kinabii kuhusu matukio ya mwisho wa dunia.

Katika sura ya kumi na saba ya Ufunuo, tunaona yule kahaba mkuu anayezini na wafalme wa nchi na hukumu yake ya mwisho.

Kisha akaja mmoja wa wale malaika saba, wenye zile bakuli saba, akanena nami, akaniambia, Njoo huku; nitakuonyesha hukumu ya yule kahaba mkuu, aketiye juu ya maji mengi; ambaye wafalme wa nchi wamezini naye, nao wakaa juu ya nchi wameleweshwa kwa mvinyo wa uasherati wake. Ufunuo 17:1, 2.

Manabii hawapingani kamwe miongoni mwao.

Na roho za manabii huwatii manabii. Kwa maana Mungu si Mungu wa machafuko, bali wa amani, kama ilivyo katika makanisa yote ya watakatifu. 1 Wakorintho 14:32, 33.

Mwisho wa ulimwengu "hukumu ya kahaba mkuu akaaye juu ya maji mengi," yule kahaba mkuu ambaye "wafalme wa dunia wamezini naye," yule kahaba mkuu aliyewaleweshwa "wakazi wa dunia" "kwa mvinyo wa uzinzi wake;" anawakilishwa na Isaya kama "kahaba" anayesahauliwa kwa "siku za mfalme mmoja," yaani miaka sabini ya kinabii. Miaka hiyo sabini itakapokamilika Tiro "atazini na falme zote za dunia." Kahaba wa Isaya ndiye kahaba mkuu wa Yohana. Kahaba wa Isaya na kahaba wa Yohana wanawakilisha Kanisa la Kikatoliki la Roma, kwa kuwa mwanamke ni ishara ya kanisa katika Neno la Mungu.

Wake, jitiisheni kwa waume zenu wenyewe, kama kwa Bwana. Kwa maana mume ni kichwa cha mke, kama Kristo alivyo kichwa cha kanisa; naye ndiye mwokozi wa mwili. Basi, kama vile kanisa linavyomtii Kristo, vivyo hivyo wake na wawatii waume zao katika kila jambo. Enyi waume, wapendeni wake zenu, kama Kristo naye alivyolipenda kanisa, akajitoe nafsi yake kwa ajili yake; ili alitakase na kulisafisha kwa kuoshwa kwa maji kwa neno, apate kulileta mbele yake kanisa tukufu, lisilo na doa, wala kunyanzi, wala lolote la namna hiyo; bali liwe takatifu na lisilo na dosari. Hivyo ndivyo waume wanavyopaswa kuwapenda wake zao kama miili yao wenyewe. Yeye ampendaye mke wake hujipenda mwenyewe. Kwa maana hakuna mtu aliyewahi kuichukia mwili wake mwenyewe; bali huulisha na kuutunza, kama vile Bwana afanyavyo kwa kanisa. Kwa maana sisi tu viungo vya mwili wake, wa nyama yake na

wa mifupa yake. Kwa sababu hii mtu atamwacha baba yake na mama yake, ataambatana na mkewe, na hao wawili watakuwa mwili mmoja. Hili ni fumbo kuu; lakini nanena kuhusu Kristo na kanisa. Hata hivyo, kila mmoja wenu ampende mke wake kama nafsi yake; na mke aone kumheshimu mume wake. Waefeso 5:22-33.

Mtume Paulo anatambua kwamba kanisa la Kristo linawakilishwa kinabii kama mwanamke. Kwa hiyo, mwanamke katika unabii ni kanisa, lakini kanisa la Kristo ni “takatifu na lisilo na waa.” Kanisa lisilo takatifu linawakilishwa kama mwanamke asiye mtakatifu; hivyo Isaya anataja kahaba na Yohana malaya. Wanawakilisha upapa kama malaya, na kanisa la Mungu ni bikira.

Maana nina wivu juu yenu kwa wivu wa Mungu: kwa kuwa niliwaposa kwa mume mmoja, ili niwaweke mbele ya Kristo kama bikira msafi. 2 Wakorintho 11:2.

Siyo tu kwamba kanisa la Mungu limewakilishwa kama bikira, bali pia limechumbiwa kwa mume mmoja tu. Tiro na kahaba mkuu wa Yohana hufanya uasherati na wafalme wa dunia. Kanisa Katoliki lina mahusiano na wanaume kadhaa, si mmoja. Daniel anatufahamisha kwamba wafalme ni falme.

Hii ndiyo ndoto; nasi tutaeleza tafsiri yake mbele yako, ee mfalme. Wewe, ee mfalme, u mfalme wa wafalme; kwa maana Mungu wa mbinguni amekupa ufalme, mamlaka, nguvu, na utukufu. Na popote wanadamu wakaapo, wanyama wa kondeni na ndege wa angani amewatia mkononi mwako, naye amekufanya mtawala juu ya wote hao. Wewe ndiwe kichwa hiki cha dhahabu. Na baada yako utainuka ufalme mwingine ulio duni kuliko wako, na ufalme wa tatu wa shaba, utakaotawala juu ya dunia yote. Na ufalme wa nne utakuwa wenye nguvu kama chuma; kwa kuwa chuma huvunja vipandevipande na kutiisha vitu vyote; na kama chuma kivunjacho hivi vyote, kitavunja vipandevipande na kuponda. Danieli 2:36-40.

Katika Danieli sura ya pili, falme za unabii wa Biblia zinatambuliwa na kufafanuliwa. Danieli anapomfafanulia Nebukadneza ndoto, anamjulisha Nebukadneza kuwa yeye ndiye kichwa cha dhahabu. Kichwa cha dhahabu ni mfalme, lakini mfalme anawakilisha ufalme. Kanisa la Kikatoliki la Roma ni kahaba mkuu anayefanya uzinzi na wafalme wote wa dunia mwishoni mwa miaka sabini ya kinabii. Wafalme ni ishara ya wanaume, na Tiro ni mwanamke asiye safi. Mwanamke ni kanisa, malaya ni kanisa lisilo takatifu; mwanamume ni mfalme na mfalme ni ufalme. Mwanamke ni kanisa na mfalme ni dola. Uhusiano usio halali wa taasisi hizi mbili unawakilisha uzinzi wa kiroho.

Katiba ya Marekani ni hati ya kimungu inayoweka wakfu ulazima wa kudumisha utengano kati ya mamlaka hizi mbili. Ingawa bado hatujamaliza kulitambua Tiro kama Kanisa Katoliki la Roma, inaonekana kufaa kwa wakati huu kushughulikia ishara nyingine katika Isaya ishirini na tatu inayofafanua mfano wa mwanamume na mwanamke, yaani kanisa na serikali.

Tazama nchi ya Wakaldayo; watu hawa hawakuwa, hata Mwashuri alipoiweka kwa ajili ya wakaao nyikani; walijenga minara yake, wakayainua majumba yake; naye akaifanya kuwa ukiwa. Isaya 23:13.

Katika aya hiyo, Mwashuri aliianzisha nchi ya Wakaldayo na akaweka vyote viwili, "minara" na "majumba ya kifalme." Mwashuri ni ishara ya Nimrodi, na Wakaldayo wanawakilisha viongozi wa kidini wa dini za mafumbo za Babeli. "Mnara" ni ishara ya kanisa. Yesu alipoweka mbele mfano wa shamba la mizabibu, Dada White anatoa maoni kuhusu mfano huo kama ifuatavyo:

"Katika mfano huo, mwenye nyumba alimwakilisha Mungu, shamba la mizabibu liliwakilisha taifa la Wayahudi, na ua uliwakilisha sheria ya Mungu iliyokuwa ulinzi wao. Mnara ulikuwa ishara ya hekalu." Desire of Ages, 596.

Mwashuru aliianzisha nchi ya Wakaldayo, ambao walijenga kanisa (mnara) na "ikulu." "Ikulu" inawakilisha "mfalme" ambaye naye anawakilisha ufalme. Ufalme pia huwakilishwa kama mji.

Wakasema, Haya, tujijengee mji na mnara, na kilele chake kifike mbinguni; nasi tujifanyie jina, tusije tukatawanyika katika uso wa nchi yote. Mwanzo 11:4.

"Mnara" na "kasri" vilivyoanzishwa na Mwashuri ni "mji" na "mnara" vilivyojengwa na Nimrodi.

Na mizoga yao itakuwa katika barabara ya mji ule mkuu, uitwao kwa roho Sodoma na Misri, ambapo pia Bwana wetu alisulubiwa. Ufunuo 11:8.

Uvuvio unatufahamisha kwamba 'mji mkubwa' katika Ufunuo sura ya kumi na moja unawakilisha ufalme wa Ufaransa katika kipindi cha Mapinduzi ya Ufaransa.

"'Mji mkubwa' ambao katika mitaa yake mashahidi wanauawa, na ambamo miili yao iliyokufa imelala, ni Misri 'kiroho'. Kati ya mataifa yote yanayotajwa katika historia ya Biblia, Misri ndiyo iliyokataa kwa ujasiri mkubwa zaidi kuwepo kwa Mungu aliye hai na kupinga amri zake. Hakuna mfalme aliyewahi kuthubutu kuingia katika uasi wa wazi na wa jeuri dhidi ya mamlaka ya Mbinguni kuliko mfalme wa Misri. Ujumbe ulipoletwa kwake na Musa, kwa jina la Bwana, Farao akajibu kwa majivuno: 'Yehova ni nani, nisikilize sauti yake niache Israeli waende? Simjui Yehova, tena sitaacha Israeli waende.' Kutoka 5:2, A.R.V. Huu ni ukanamungu, na taifa linalowakilishwa na Misri lingekanusha kwa namna ileile madai ya Mungu aliye hai, na lingeonyesha roho ileile ya kutokuamini na uasi. 'Mji mkubwa' pia unafananishwa, 'kiroho,' na Sodoma. Ufisadi wa Sodoma katika kuvunja sheria ya Mungu ulionekana hasa katika uasherati. Na dhambi hii pia ingekuwa sifa kuu ya taifa ambalo lingetimiza vigezo vya andiko hili."

Kulingana na maneno ya nabii, basi, muda mfupi kabla ya mwaka 1798 nguvu fulani yenye asili na tabia ya kishetani ingebuka ili kupigana vita dhidi ya Biblia. Na katika nchi ambamo ushuhuda wa mashahidi wawili wa Mungu ungenyamazishwa hivyo, kungedhihirika ukanamungu wa Farao na ufuska wa Sodoma.

Unabii huu umetimizwa kwa usahihi wa hali ya juu na kwa namna ya kushangaza katika historia ya Ufaransa. Wakati wa Mapinduzi, mwaka 1793, 'dunia kwa mara ya kwanza ilisikia mkutano wa wanaume, waliozaliwa na kuelimishwa katika ustaarabu, na wakichukulia kuwa wana haki ya kuongoza mojawapo ya mataifa mazuri zaidi ya Ulaya, wakainua sauti moja kukanusha ule ukweli wenye uzito mkuu ambao roho ya mwanadamu hupokea, na kukataa kwa kauli moja imani na ibada kwa Mungu.'-Sir Walter Scott, Life of Napoleon, vol. 1, ch. 17.

'Ufaransa ndilo taifa pekee duniani ambalo kumbukumbu halisi zilizobaki zinaonyesha kwamba, kama taifa, liliinua mkono wake kwa uasi wa wazi dhidi ya Muumba wa ulimwengu. Watu wanaokufuru wengi, na wasioamini wengi, wamekuwapo, na bado wanaendelea kuwapo, Uingereza, Ujerumani, Hispania, na kwingineko; lakini Ufaransa inasimama kando katika historia ya dunia kama dola la pekee ambalo, kwa amri ya Bunge lake la kutunga sheria, lilitangaza kwamba hakuna Mungu, na ambalo idadi yote ya watu wa mji mkuu, na wengi mno kwingineko, wanawake pamoja na wanaume, walicheza na kuimba kwa furaha walipokubali tangazo hilo.'-Blackwood's Magazine, Novemba, 1870. The Great Controversy, 269.

"Mji mkubwa" katika Ufunuo sura ya kumi na moja ulikuwa taifa la Ufaransa lililopitisha "azimio la Bunge lake la Kutunga Sheria" lililotangaza kwamba hakuna Mungu. Azimio hilo lilikuwa dhahirisho la upingamungu kama linavyowakilishwa na uasi wa Farao. Mji mkubwa ni ufalme, au "taifa" au "dola." Katika Ufunuo sura ya kumi na moja Ufaransa inawakilishwa na alama mbili-Misri na Sodoma.

Tunaambiwa, "Huu ni ukanamungu, na taifa linalowakilishwa na Misri lingepaza sauti kwa kukataa sawia madai ya Mungu aliye hai na lingedhahirisha roho ileile ya kutokuamini na uasi. 'Mji ule mkubwa' pia unafananishwa, 'kiroho,' na Sodoma. Ufisadi wa Sodoma katika kuvunja sheria ya Mungu ulidhahirishwa hasa katika uasherati."

Mji ule mkuu au taifa la Ufaransa unawakilishwa kwa njia ya kifumbo na taifa (Misri) na mji (Sodoma). Misri "ingetoa sauti," na kauli ya taifa humaanisha uendeshaji wa dola, si wa kanisa. Kwamba Misri ilikuwa dola na Sodoma ilikuwa kanisa ndicho kielelezo kinachopatikana katika sura ya kumi na moja ya Ufunuo.

"'Usemi' wa taifa ni kitendo cha mamlaka zake za kutunga sheria na za mahakama." The Great Controversy, 442.

Katika Ufunuo sura ya kumi na moja, Yohana anaeleza matukio ya Mapinduzi ya Ufaransa kwa ishara za kinabii. Mapinduzi halisi yalitoa ushahidi wa kutosha wa kihistoria kuhusu uhalali wa utabiri wa Yohana katika sura hiyo. Yohana alitabiri, kisha Mapinduzi ya Ufaransa yakautimiza utabiri huo, na baadaye, zote mbili, yaani utabiri wenyewe na utimilifu wake wa kihistoria, vinatambua na kuoanisha matukio ya mwisho wa dunia, wakati ambapo tena dola iliyopotoka inaungana na kanisa lililopotoka. Bila shaka, umwagaji damu mkubwa hufuata ndoa hiyo isiyotakatifu. Ufalme wa Mungu pia ni mji mkubwa.

Naye akanichukua katika Roho, akanipeleka juu ya mlima mkubwa tena mrefu, akanionyesha ule mji mkubwa, Yerusalemu mtakatifu, ukishuka kutoka mbinguni kwa Mungu. Ufunuo 21:10.

Kujapo kwa bwana-arusi kunakoonyeshwa hapa hutokea kabla ya ndoa. Ndoa hiyo inawakilisha Kristo kupokea ufalme wake. Mji Mtakatifu, Yerusalemu Mpya, ambao ni mji mkuu na mwakilishi wa ule ufalme, huitwa 'bibi-arusi, mke wa Mwanakondoo.' Malaika alimwambia Yohana: 'Njoo hapa, nitakuonyesha bibi-arusi, mke wa Mwanakondoo.' 'Akanichukua katika Roho,' asema nabii, 'akanionyesha ule mji mkuu, Yerusalemu mtakatifu, ukishuka kutoka mbinguni kwa Mungu.' Ufunuo 21:9, 10." Pambano Kuu, 426.

Uasi wa Nimrodi unaonyeshwa na kujenga kwake mnara na mji, jambo linaloashiria muungano wa kanisa na serikali mwishoni mwa dunia, kwa maana manabii wote walinena juu ya mwisho wa dunia. Uasi wa Nimrodi pia ulikuwa mwendelezo wa uasi wa Lusifa, ambaye tamanio lake lilikuwa kuchukua udhibiti wa kanisa la Mungu na pia serikali ya Mungu.

Jinsi ulivyoanguka kutoka mbinguni, ee Lusifa, mwana wa asubuhi! Jinsi ulivyoangushwa chini hata duniani, wewe uliyeudhoofisha mataifa! Kwa maana ulisema moyoni mwako, Nitapaa mbinguni, nitainua kiti changu cha enzi juu ya nyota za Mungu; nami nitaketi pia juu ya mlima wa mkutano, katika pande za kaskazini; nitapaa juu ya vilele vya mawingu; nitakuwa kama Aliye Juu Sana. Isaya 14:12-14.

Isaya anapofunua tamaa za siri za moyoni za Lusifa za kuwa “kama Aliye Juu Sana,” anaonyesha kwamba Lusifa anataka kuketi katika viti viwili vilivyo tofauti kabisa. Anatamani “kuuinua kiti chake cha enzi juu ya nyota za Mungu” na “kuketi pia juu ya mlima wa mkutano, pande za kaskazini.”

Kiti cha enzi ni ishara ya mamlaka ya mfalme au mamlaka ya serikali, na "pande za kaskazini" ni kanisa la Mungu.

Wimbo na Zaburi kwa wana wa Kora. Bwana ni mkuu, tena anastahili kusifiwa sana katika mji wa Mungu wetu, katika mlima wa utakatifu wake. Mrembo kwa mahali pake, furaha ya dunia yote, ni mlima Sayuni, katika pande za kaskazini, mji wa Mfalme mkuu. Mungu anajulikana katika majumba yake kuwa kimbilio. Zaburi 48:1-3.

Yerusalemu ni “mji wa Mfalme Mkuu,” hivyo ikiashiria kiti cha enzi cha kisiasa cha Mungu, na Yerusalemu pia ni “mlima wa utakatifu wake,” “kwenye pande za kaskazini,” hivyo ikiashiria kiti cha enzi cha kidini cha Mungu. Tangu mwanzo uasi na vita vya Shetani vinaonyeshwa katika muktadha wa tamaa yake ya kutawala juu ya kanisa la Mungu na serikali ya Mungu kwa pamoja. Shetani baadaye akaongoza katika uasi wa Nimrodi, na nchi ambayo aliianzisha kwa ajili ya Wakaldayo inaonyeshwa kama nchi ambamo Nimrodi alijenga mnara na mji — kanisa na serikali.

Kwa hiyo, wakati kahaba anayemtajwa na Isaya na kahaba mkuu anayemtajwa na Yohana wanapozini na wafalme wa dunia, unabii unaonyesha kwamba kunatokea uhusiano usio mtakatifu kati ya Kanisa Katoliki la Roma na wafalme wa dunia mwishoni mwa miaka sabini ya kinabii.

Mfululizo wa unabii wa Isaya unaeleza hukumu ya kahaba Tiro katika sura ya ishirini na tatu, na Yohana anaeleza hukumu hiyo kwa ishara ya mwanamke wa rangi nyekundu anayejulikana kama "Babeli iliyo kuu." Shahidi wa tatu wa hukumu hiyo hiyo ya kahaba huyo huyo ni kama ifuatavyo:

"Yule mwanamke (Babeli) wa Ufunuo 17 anaelezwa kuwa 'amevikwa mavazi ya zambarau na nyekundu, na amepambwa kwa dhahabu na vito vya thamani na lulu, akiwa na kikombe cha dhahabu mkononi mwake kilichojaa machukizo na uchafu: . . . na katika kipaji cha uso wake palikuwa na jina limeandikwa, Siri, Babeli Mkuu, mama wa makahaba.' Asema nabii: 'Nikamuona yule mwanamke amelewa kwa damu ya watakatifu, na kwa damu ya mashahidi wa Yesu.' Babeli pia imetajwa kuwa 'ule mji mkuu, unaotawala juu ya wafalme wa dunia.'

Ufunuo 17:4-6, 18. Nguvu ambayo kwa karne nyingi ilidumisha utawala wa kidhalimu juu ya wafalme wa Ukristo ni Roma." Pambano Kuu, 382.

Tiro ni Kanisa Katoliki la Kirumi katika "siku za mwisho." Wakati huo, upapa utatoka kwenda kuimba nyimbo zake za kishawishi kwa wafalme wa dunia, na hivyo kuwaongoza wafalme katika tendo la uzinzi, ambalo, kinabii, ni muungano wa kanisa na serikali.

Na itakuwa siku ile, ya kwamba Tiro itasahauliwa kwa miaka sabini, sawasawa na siku za mfalme mmoja; baada ya mwisho wa miaka sabini Tiro itaimba kama kahaba. Isaya 23:15.

Katika unabii wa Biblia, mfalme huwakilisha ufalme, kwa hiyo Tiro itasahauliwa wakati ambapo ufalme wa kinabii utatawala kwa miaka sabini.

Na itakuwa katika siku ile, kwamba Tiro itasahauliwa miaka sabini, sawasawa na siku za mfalme mmoja; baada ya mwisho wa miaka sabini kutakuwa kwa Tiro kama wimbo wa kahaba. Twa kinubi, zunguka mjini, wewe kahaba uliyesahauliwa; toa sauti tamu, imba nyimbo nyingi, ili ukumbukwe. Na itakuwa baada ya mwisho wa miaka sabini, Bwana ataitembelea Tiro, naye atarudi kwenye ujira wake, naye atafanya ukahaba na falme zote za ulimwengu juu ya uso wa nchi. Isaya 23:15-17.

Katika nyakati za ufalme mmoja unaotawala kwa miaka sabini ya kinabii, Kanisa Katoliki la Kirumi litasahaulika. Mwishoni mwa miaka hiyo sabini, mamlaka ya kipapa "itapiga muziki mtamu, itaimba nyimbo nyingi." Kinabii, "wimbo" unawakilisha "uzoefu."

Juu ya bahari ya kioo iliyo mbele ya kiti cha enzi, ile bahari ya kioo kana kwamba imechanganyika na moto,—inang'aa sana kwa utukufu wa Mungu,—limekusanyika lile kundi lililopata 'ushindi juu ya mnyama, na juu ya sanamu yake, na juu ya alama yake, na juu ya hesabu ya jina lake.' Pamoja na Mwanakondoo juu ya Mlima Sayuni, 'wakiwa na vinubi vya Mungu,' wanasimama, wale elfu mia moja arobaini na nne waliokombolewa kutoka miongoni mwa watu; na inasikika, kama sauti ya maji mengi, na kama sauti ya ngurumo kuu, 'sauti ya wapiga vinubi wakipiga vinubi vyao.' Nao wanaimba 'wimbo mpya' mbele ya kiti cha enzi, wimbo ambao hakuna mtu awezaye kuujiifunza ila wale elfu mia moja arobaini na nne. Ni wimbo wa Musa na wa Mwanakondoo—wimbo wa ukombozi. Hakuna ila wale elfu mia moja arobaini na nne wanaoweza kuujiifunza wimbo huo; kwa kuwa ni wimbo wa uzoefu wao—uzoefu ambao hakuna kundi jingine lililowahi kuwa nao. 'Hawa ndio wamfuatao Mwanakondoo kokote aendako.' Hawa, waliotwaliwa kutoka duniani, kutoka miongoni mwa walio hai, wamehesabiwa kuwa 'malimbuko kwa Mungu na kwa Mwanakondoo.' Ufunuo 15:2, 3; 14:1-5. 'Hawa ndio wale waliotoka katika dhiki kuu;' wamepita katika wakati wa taabu usiowahi kuwapo tangu palipokuwapo taifa; wamevumilia maumivu ya wakati wa taabu ya Yakobo; wamesimama bila mwombezi wakati wa kumiminwa kwa mwisho kwa hukumu za Mungu. Lakini wameokolewa, kwa kuwa 'wamefua mavazi yao, na kuyafanya meupe katika damu ya Mwanakondoo.' 'Katika vinywa vyao haukupatikana udanganyifu; kwa maana hawana mawaa' mbele za Mungu. 'Kwa hiyo wako mbele ya kiti cha enzi cha Mungu, na wanamtumikia mchana na usiku katika hekalu Lake; naye aketiye juu ya kile kiti cha enzi atafanya maskani yake kati yao.' Wameiona dunia ikiwa imeharibiwa kwa njaa na tauni, jua likiwa na uwezo wa kuwachoma watu kwa joto kuu, nao wenyewe wamevumilia mateso, njaa,

na kiu. Lakini 'hawataona njaa tena, wala hawatakuwa na kiu tena; wala jua halitawapiga, wala joto lolote. Kwa kuwa Mwanakondoo aliye katikati ya kile kiti cha enzi atawachunga, naye atawaongoza kwenye chemchemi za maji ya uzima; na Mungu atafuta kila chozi katika macho yao.' Ufunuo 7:14-17.

"Katika hekalu Lake kila mtu ananena utukufu Wake' (Zaburi 29:9), na wimbo ambao waliokombolewa wataimba—wimbo wa uzoefu wao—utatangaza utukufu wa Mungu: 'Ni makuu na ya ajabu kazi Zako, Ee Bwana Mungu, Mwenyezi; Njia Zako ni za haki na za kweli, Wewe Mfalme wa enzi zote. Ni nani asiyekucha, Ee Bwana, na kulitukuza jina Lako? Kwa kuwa Wewe peke Yako u Mtakatifu.' Ufunuo 15:3, 4, R.V." Elimu, 308.

Mwishoni mwa miaka sabini ya kinabii, Upapa "ataoa mdundo mtamu, ataimba nyimbo nyingi, ili akumbukwe." Mwishoni mwa ufalme unaotawala kwa miaka sabini ya kinabii, Kanisa Katoliki la Kirumi litaikumbusha dunia kuhusu uzoefu wa historia yake iliyopita. Katika historia hiyo alitawala kama mamlaka ya kimaadili katika uhusiano kati yake na wafalme wa Ulaya. Historia hiyo inatambulika kwa haki kama Enzi za Giza, na giza lolote ambalo kwa namna yoyote linaweza kuhusishwa na historia ambamo Upapa ulitawala juu ya wafalme wa Ulaya linaweza kuhusishwa na kitendo cha msingi kabisa kilichozalisha giza lote lililofuatia. Kitendo hicho kilikuwa muungano wa kanisa na dola, yaani muunganiko wa wafalme wa Ulaya na Kanisa Katoliki. Katika ndoa ya kibiblia, mwanaume anapaswa kutawala juu ya mwanamke, lakini uasherati uliotokea katika historia hiyo ulikuwa kinyume na mpangilio wa kweli wa uhusiano wa mwanamume na mwanamke.

Mwisho wa miaka sabini kutakuwa na mgogoro mkubwa wakati ufalme wa unabii wa Biblia unaotawala dunia katika kipindi ambacho Upapa umesahauliwa kinabii utakapofikia tamati. Mgogoro wa ulimwengu mzima uliosababishwa na kuanguka kwa ufalme huo unaufungulia Kanisa Katoliki mlango wa kuanza kuueleza ulimwengu kwamba, ili kuvuka nyakati zenye misukosuko zilizosababishwa na anguko la ufalme huo, ulimwengu lazima utii mamlaka ya kimaadili ya Kanisa Katoliki la Roma, kama inavyoonyeshwa katika historia ya Enzi za Giza.

Ufalme unapoisha na upapa unaimba wimbo wa uzoefu wake wa zamani, uzoefu ambao wanahistoria wanautaja kuwa giza; basi je, vipi historia hiyo ya giza inaweza kuwa ujumbe ambao upapa ataushiriki na wafalme wa dunia kiasi cha kuwashawishi watende uzinzi pamoja naye? Katika msukosuko mkubwa, kwa nini uzoefu wa enzi zilizopita, (wimbo wake) uzoefu wake kabla hajasahauliwa kinabii, ungeweza kutoa mantiki kwa wafalme wa dunia kukubali uzoefu wa giza kama suluhisho la msukosuko wao mkubwa?

Kundi kubwa, hata miongoni mwa wale wanaoutazama Upapa bila kibali, hawaoni hatari kubwa itokanayo na nguvu na ushawishi wake. Wengi hudai kwamba giza la kiakili na la kimaadili lililotawala katika Enzi za Kati liliwezesha kuenea kwa mafundisho yake, ushirikina, na ukandamizaji, na kwamba uelewa mkubwa zaidi wa nyakati za kisasa, uenezaji wa maarifa kwa ujumla, na kuongezeka kwa uvumilivu katika masuala ya dini kunazuia kufufuka kwa kutovumiliana na udhalimu. Wazo lenyewe kwamba hali kama hiyo itakuwepo katika enzi hii yenye mwanga linadhihakiwa. Ni kweli kwamba nuru kuu, ya kiakili, ya kimaadili, na ya kidini, inang'aa juu ya kizazi hiki. Katika kurasa zilizo wazi za Neno Takatifu la Mungu, nuru

kutoka mbinguni imemwagwa juu ya ulimwengu. Lakini inapaswa kukumbukwa kwamba kadiri nuru inayotolewa inavyokuwa kubwa, ndivyo giza la wale wanaoipotosha na kuikataa linavyokuwa kuu zaidi.

Uchunguzi wa Biblia kwa maombi ungewaonyesha Waprotestanti tabia halisi ya upapa na kuwafanya wauchukie na waepuke; lakini wengi ni werevu mno katika kujiona kwao kiasi kwamba hawaoni haja ya kumtafuta Mungu kwa unyenyekevu ili waongozwe kwenye kweli. Ingawa wanajivuna kwa kuelimika kwao, hawajui Maandiko wala nguvu ya Mungu. Lazima wapate njia ya kutuliza dhamiri zao, nao hutafuta ile iliyo ya kiroho kidogo zaidi na inayohitaji unyenyekevu mdogo zaidi. Wanachotaka ni njia ya kumsahau Mungu itakayoonekana kana kwamba ni njia ya kumkumbuka. Upapa umefaa sana kukidhi mahitaji ya hawa wote. Umeandaliwa kwa ajili ya makundi mawili ya wanadamu yanayokaribia kuujumuisha ulimwengu wote—wale wanaotaka kuokolewa kwa stahili zao, na wale wanaotaka kuokolewa wakiwa katika dhambi zao. Hapo ndipo ilipo siri ya nguvu zake.

Wakati wa giza kubwa la kiakili umeonekana kuwa wenye kufaa kwa mafanikio ya upapa. Bado itadhihirishwa kwamba wakati wa mwanga mkubwa wa kiakili unafaa vivyo hivyo kwa mafanikio yake. Katika enzi zilizopita, wakati watu walipokuwa bila neno la Mungu na bila maarifa ya kweli, macho yao yalikuwa yamefungwa, na maelfu walinaswa, bila kuuona wavu uliotandazwa kwa miguu yao. Katika kizazi hiki kuna wengi ambao macho yao hupofushwa na mwangaza wa nadharia za kibinadamu, 'sayansi iitwayo kwa uongo;' hawauoni wavu, nao huingia kwa urahisi kana kwamba wamefungwa macho. Mungu alikusudia kwamba uwezo wa kiakili wa mwanadamu uonekane kama kipawa kutoka kwa Muumba wake na utumike katika huduma ya kweli na haki; lakini kiburi na tamaa ya makuu vinapoenziwa, na watu wanapoinua nadharia zao wenyewe juu ya neno la Mungu, ndipo akili inaweza kusababisha madhara makubwa kuliko ujinga. Hivyo basi, sayansi ya uongo ya siku hizi, inayodhoofisha imani katika Biblia, itathibitika kuwa yenye mafanikio sawa katika kuandaa njia ya kukubaliwa kwa upapa, pamoja na maumbo yake yanayopendeza, kama vile kuzuiliwa kwa maarifa kulivyofungua njia ya kuinuka kwake katika Enzi za Giza. Pambano Kuu, 572.

Wakatoliki wa Roma wanatambua kwamba mabadiliko ya Sabato yalifanywa na kanisa lao, na wanataja mabadiliko haya yenyewe kama ushahidi wa mamlaka ya juu kabisa ya kanisa. Wanasema kwamba kwa kuadhimisha siku ya kwanza ya wiki kama Sabato, Waprotestanti wanatambua mamlaka yake ya kutunga sheria katika mambo ya kiungu. Kanisa la Roma halijatelekeza madai yake ya kutokosea; na wakati ulimwengu na makanisa ya Kiprotestanti yanapokubali Sabato bandia iliyoundwa na kanisa hilo, huku yakikataa Sabato ya Yehova, kimsingi yanakiri madai haya. Wanaweza kunukuu mamlaka ya mabadiliko haya, lakini upotovu wa hoja zao ni rahisi kubainika. Mfuasi wa Papa ana werevu wa kutosha kuona kwamba Waprotestanti wanajidanganya, wakifumba macho kwa hiari dhidi ya ukweli wa jambo hilo. Kadiri desturi ya Jumapili inavyopata kibali, yeye hufurahi, akiwa na uhakika kwamba hatimaye italeta ulimwengu wote wa Kiprotestanti chini ya bendera ya Roma.

Mabadiliko ya Sabato ni ishara au alama ya mamlaka ya kanisa la Roma. Wale ambao, wakiwa wameelewa madai ya amri ya nne, huchagua kuitunza Sabato ya uongo badala ya ile ya kweli, kwa kufanya hivyo wanatoa heshima kwa mamlaka ile ambayo peke yake imeamuru Sabato

hiyo. Alama ya mnyama ni Sabato ya kipapa, ambayo imekubaliwa na ulimwengu badala ya siku iliyowekwa na Mungu.

Lakini wakati wa kupokea alama ya mnyama, kama ilivyoainishwa katika unabii, bado haujafika. Wakati wa jaribu bado haujafika. Kuna Wakristo wa kweli katika kila kanisa, hata katika Kanisa Katoliki la Roma. Hakuna anayehukumiwa hadi awe amepata nuru na ameona wajibu wa amri ya nne. Lakini amri itakapotolewa ya kulazimisha Sabato bandia, na sauti kuu ya malaika wa tatu itakapowaonya wanadamu dhidi ya kuabudu mnyama na sanamu yake, mstari utawekwa wazi kati ya uongo na ukweli. Kisha wale ambao bado wanaendelea katika uvunjaji wa sheria watapokea alama ya mnyama katika vipaji vya nyuso zao au katika mikono yao.

Kwa mwendo wa haraka tunakaribia kipindi hiki. Wakati makanisa ya Kiprotestanti yataungana na mamlaka ya kilimwengu ili kudumisha dini ya uongo, ambayo, kwa kuipinga, mababu zao walistahimili mateso makali mno, ndipo Sabato ya Kipapa itakalazimishwa na mamlaka ya pamoja ya kanisa na dola. Kutakuwa na uasi wa kitaifa, ambao utaishia tu katika uharibifu wa kitaifa. Shule ya Mafunzo ya Biblia, Februari 2, 1913.

Sasa tumegusia ishara tano tunazotaka kutambua kabla hatujaishughulikia kikamilifu sura yenyewe. Mji ni ufalme katika unabii wa Biblia, na katika Isaya sura ya ishirini na tatu kuna falme mbili zinazohusiana kwa karibu, lakini zinazotofautiana kwa dhahiri. Ya kwanza ni “mji wa taji” na ya pili ni “mji wa biashara.” Katika siku za mwisho, nguvu inayodhibiti muungano wa mara tatu wa joka, mnyama na nabii wa uongo ni upapa. Huo ndio ufalme wenye taji.

Tunapokaribia mgogoro wa mwisho, ni jambo la muhimu mno kwamba maelewano na umoja viwepo miongoni mwa vyombo vya Bwana. Ulimwengu umejaa dhoruba na vita na mfarakano. Hata hivyo, chini ya kichwa kimoja—mamlaka ya kipapa—watu wataungana kumpinga Mungu kupitia mashahidi Wake. Umoja huu umeimarishwa na yule mwasi mkuu. Wakati anapojitahidi kuwaunganisha mawakala wake katika kupigana dhidi ya ukweli, atafanya kazi ya kuwagawanya na kuwatawanya watetezi wa ukweli. Wivu, kudhania mabaya, na kusema mabaya, vinachochea naye ili kuleta mtafaruku na mgawanyiko. Shuhuda, juzuu ya 7, 182.

Ufalme wenye taji ni Tiro, ambalo maana yake ni ‘mwamba.’ Katika sura hii Tiro inawakilisha upapa unaotafuta kuiga Kristo kwa udanganyifu, kwa kuwa upapa ni mpinga Kristo. Neno ‘anti’ katika ‘antichrist’ linamaanisha ‘badala ya.’ Upapa hutafuta kuiga Kristo kwa udanganyifu katika kila nyanja, na jina Tiro linamaanisha mwamba, kwa kuwa upapa ni bandia ya ‘Mwamba wa Enzi.’

Ni nani aliyetoa shauri hili juu ya Tiro, mji wa taji, ambao wafanyabiashara wake ni wakuu, wachuuzi wake ni waheshimiwa wa dunia? Bwana wa majeshi amekusudia hivyo, ili atie doa kiburi cha utukufu wote, na kuwadhalilisha waheshimiwa wote wa dunia. Pitia katika nchi yako kama mto, ee binti wa Tarshishi; hapana nguvu tena. Ameinyoosha mkono wake juu ya bahari, akazitikisa falme; Bwana ametoa amri juu ya mji wa biashara, kuziangamiza ngome zake. Isaya 23:8-11.

Tunakusudia kuonyesha kwa ushuhuda wa mashahidi wengi kwamba "kutikiswa kwa falme" kunatimizwa na Mungu, kupitia Uislamu. Uislamu ndiyo nguvu inayokasirisha mataifa na inayotumika kutikisa mataifa. Katika hatua hii tunatambua kwamba Bwana amezimiza kuwadhalilisha "wote waheshimikao wa dunia," ambao ni "wafanyabiashara" na "wachuuzi" ambao "ngome zao" zinapaswa kuangamizwa. Mji wa biashara na mji wa kutia taji "wamechochea hasira ya mbinguni" na Bwana amekusudia kuharibu "ngome zao" na hilo linawakilisha uchumi. Kuporomoka kwa uchumi kunatokea kabla ya sheria ya Jumapili nchini Marekani, kwa kuwa kabla ya sheria ya Jumapili raia wa Marekani wanadai kurejeshwa "katika kibali cha Mungu na ustawi wa kidunia." Hoja yao ni kwamba hukumu za Mungu hazitaisha hadi Jumapili itakapotekelezwa "kwa ukali." Mashahidi kadhaa wa Biblia wanakubaliana kwamba tuko ukingoni mwa anguko kubwa sana katika uchumi wa dunia. Anguko hilo linatokea kabla ya sheria ya Jumapili, kama vile anguko la mwaka 1837 lilivyotokea kabla ya Oktoba 22, 1844.

Na ndipo mdanganyaji mkuu atawashawishi watu kwamba wale wanaomtumikia Mungu ndio wanaosababisha maovu haya. Kundi ambalo limechochea ghadhabu ya Mbingu litaweka lawama za taabu zao zote juu ya wale ambao utii wao kwa amri za Mungu ni karipio la kudumu kwa wavunjaji wa sheria. Itatangazwa kwamba watu wanamkosea Mungu kwa kuvunja sabato ya Jumapili; kwamba dhambi hii imeleta maafa ambayo hayataisha hadi utunzaji wa Jumapili utakapolazimishwa kwa ukali; na kwamba wale wanaowasilisha madai ya amri ya nne, hivyo kuondoa heshima kwa Jumapili, ndio wasumbufu wa watu, wakiwazuia kurejeshwa katika kibali cha Mungu na ustawi wa kidunia. Hivyo, shtaka lililowahi kutolewa zamani dhidi ya mtumishi wa Mungu litarudiwa, na kwa misingi iliyo thabiti vivyo hivyo: "Ikawa Ahabu alipomwona Eliya, Ahabu akamwambia, Ndiwe wewe uliyelisumbua Israeli? Naye akajibu, Sikulisumbua Israeli; bali wewe, na nyumba ya baba yako, kwa kuwa mmeziacha amri za Bwana, nawe umefuata Mabaali." 1 Wafalme 18:17, 18. Kadiri hasira ya watu itakavyochochewa na mashtaka ya uongo, watahika mkondo dhidi ya mabalozi wa Mungu unaofanana sana na ule ambao Israeli mwasi alifuata dhidi ya Eliya. Pambano Kuu, 590.

Tukio la Eliya kukabiliana na manabii wa Baali na makuhani wa Ashera kwenye Mlima Karmeli linawakilisha sheria ya Jumapili. Ujumbe kwa kanisa ulikuwa "chagueni hivi leo mtakayemtumikia." Wakati historia hii itakapojirudia katika sheria ya Jumapili swali litakuwa "mtachagua siku ipi, kwani siku mtakayoichagua inaonyesha mnamtumikia nani." Kabla ya Mlima Karmeli kulikuwa na miaka mitatu na nusu ya ukame mkali. Kabla ya sheria ya Jumapili kuna mfululizo wa sheria za Jumapili, lakini hazijakuwa "zikitekelezwa vikali." Kanuni inayohusishwa na sheria ya Jumapili ni kwamba uasi wa kitaifa hufuatiwa na maangamizi ya kitaifa. Mfano wake ni kwamba Konstantino mwaka 321 alipitisha sheria ya Jumapili, na muda mfupi baadaye tarumbeta nne za kwanza za Ufunuo sura ya nane zikaanza kuipeleka Roma ya Magharibi kwenye hitimisho lake kufikia mwaka 476. Simulizi ya Konstantino ni muhimu kwa kuwa lilihusisha kuinua kwa hatua kwa hatua siku ya Jumapili, na wakati huohuo kuweka kwa hatua kwa hatua vizuizi dhidi ya Sabato ya siku ya saba. Historia hiyo ya hatua kwa hatua ilifikia hitimisho lake pale raia walipolazimishwa kuishika Jumapili au kuteswa kwa kuishika Sabato. Hilo pia ndilo hitimisho la kuongezeka kwa sheria za Jumapili nchini Marekani. Kanuni moja inayohusishwa na

utekelezaji wa ibada ya Jumapili ni “uasi wa kitaifa hufuatiwa na maangamizi ya kitaifa.” Kanuni hii inamaanisha kwamba kuongezeka kwa utekelezaji wa sheria za Jumapili kunazalisha kuongezeka kwa hukumu za Mungu, kabla ya sheria halisi ya Jumapili ya Ufunuo kumi na tatu aya ya kumi na moja. Kila kutungwa kwa sheria kutaleta maangamizi yanayolingana nayo. Hukumu ambazo raia wanawashutumua waishika-Sabato kuzisababisha, kwa hakika zinasababishwa na kuongezeka kwa utekelezaji wa sheria za Jumapili. Tumejumuisha dondoo kutoka The Great Controversy, ambayo niliita Sunday Progression. Ningependekeza uisome tena. Iko katika kitengo kiiitwacho The Spirit of Prophecy.

Mungu amefunua yatakayotukia katika siku za mwisho, ili watu wake waandaliwe kusimama dhidi ya dhoruba ya upinzani na ghadhabu. Wale walioonywa kuhusu matukio yaliyo mbele yao wasikae katika matarajio ya utulivu ya dhoruba inayokuja, wakijifariji kwamba Bwana atawalinda waaminifu wake katika siku ya taabu. Tuwe kama watu wanaomngoja Bwana wao, si kwa kutazamia bila kufanya kitu, bali kwa kazi ya bidii, tukiwa na imani isiyotetereka. Sasa si wakati wa kuruhusu akili zetu kushughulishwa na mambo ya umuhimu mdogo. Wakati watu wamelala, Shetani anafanya kazi kwa bidii kupanga mambo ili watu wa Bwana wasipate rehema wala haki. Harakati ya Jumapili sasa inajipenyeza gizani. Viongozi wanaficha suala la kweli, na wengi wanaojiunga na harakati hiyo wenyewe hawaoni mkondo wa ndani unakoelekea. Madai yake ni ya upole na kana kwamba ya Kikristo, lakini itakaposema itafunua roho ya joka. Ni wajibu wetu kufanya yote tuyawezayo kuzuia hatari inayotishia. Yapasa tujitahidi kuondoa upendeleo kwa kujionyesha mbele ya watu katika mwanga unaofaa. Tuwalete mbele yao swali halisi lililo mezani, hivyo kuweka pingamizi lenye ufanisi zaidi dhidi ya hatua za kuzuia uhuru wa dhamiri. Tuyachunguze Maandiko na tuweze kutoa sababu ya imani yetu. Asema nabii: “Waovu watafanya uovu; wala hakuna miongoni mwa waovu atakayefahamu; bali wenye hekima watafahamu.” Ushuhuda, juzuu ya 5, 452.

Ni vigumu kutambua harakati za kutunga sheria za Jumapili, kwa kuwa zinajipenyeza katika "giza," na upapa "kwa siri na bila kushukiwa" "unatia nguvu majeshi yake ili kuendeleza malengo yake mwenyewe." Ni ukweli kwamba kazi ya kupitisha sheria za Jumapili katika giza ni suala kuu katika mchakato wa kujaribiwa wa wale mia na arobaini na nne elfu. "Hakuna waovu watakoelewa" kwa mujibu wa Danieli na Dada White. "Waovu" katika Danieli ni "wanawali wapumbavu" wa Mathayo, ambao Dada White anawatambua kama Walaodikia. Wenye hekima wataelewa matukio yanayotukia sasa, hata kama historia inayotuzunguka inaonekana kupingana na neno la Mungu. Je, tunaamini neno la Mungu au kile kinachotokea kutuzunguka? Hata hivyo tumetahadharishwa mapema kwamba mwisho utakuwa kama siku za Nuhu.

Ulimwengu, uliojaa ghasia, uliojaa anasa zisizo na uchaji wa Mungu, umelala usingizini, umelala katika usalama wa kimwili. Watu wanatia mbali kuja kwa Bwana. Wanachekelea maonyo. Kwa majivuno husema, 'Kila kitu kinaendelea kama kilivyokuwa tangu mwanzo.' 'Kesho itakuwa kama leo, na tele zaidi.' 2 Petro 3:4; Isaya 56:12. Tutazidi kujitumbukiza katika kupenda anasa. Lakini Kristo anasema, 'Tazama, naja kama mwizi.' Ufunuo 16:15. Wakati huo huo ambapo dunia inauliza kwa dhihaka, 'Ako wapi ile ahadi ya kuja kwake?' ishara zinatimia. Wanapolia, 'Amani na usalama,' maangamizi ya ghafla yanakuja. Wakati mwenye dhihaka, mkataa wa ukweli, amekuwa mwenye ujeuri; wakati shughuli za kawaida za kazi katika nyanja

mbalimbali za kujipatia fedha zinaendelea bila kujali kanuni; wakati mwanafunzi anatafuta kwa shauku maarifa ya kila kitu isipokuwa Biblia yake, Kristo huja kama mwizi.

Vitu vyote ulimwenguni vimo katika msukosuko. Ishara za nyakati zinatisha. Matukio yajayo hutupa vivuli vyake kabla hayajatokea. Roho ya Mungu inajiondoa duniani, na msiba baada ya msiba unatokea baharini na nchi kavu. Kuna dhoruba, matetemeko ya ardhi, moto, mafuriko, mauaji ya kila aina. Nani anaweza kusoma siku zijazo? Usalama uko wapi? Hakuna hakikisho katika chochote cha kibinadamu au cha kidunia. Kwa kasi watu wanajipanga chini ya bendera waliyoichagua. Bila utulivu wanasubiri na kuangalia mienendo ya viongozi wao. Wapo wanaosubiri, wanaotazama, na wanaofanya kazi kwa ajili ya kuja kwa Bwana wetu. Kundi jingine linajiunga katika safu chini ya uongozi wa kijeshi wa yule mwasi mkuu wa kwanza. Wachache wanaamini kwa moyo na nafsi kwamba tuna jehanamu ya kuepuka na mbingu ya kuirithi.

Dhiki inatujia taratibu. Jua linaangaza mbinguni, likipita katika mzunguko wake wa kawaida, na mbingu bado zinatangaza utukufu wa Mungu. Watu bado wanakula na kunywa, kupanda na kujenga, kuoa na kuolewa. Wafanyabiashara bado wananunua na kuuza. Watu wanasukumana wao kwa wao, wakishindania nafasi za juu. Wapenda starehe bado wanamiminika kwenye kumbi za maonyesho, mbio za farasi, na mapango ya kamari. Msisimko wa juu kabisa umetawala, lakini saa ya rehema inakaribia kufungwa upesi, na kesi ya kila mmoja iko karibu kuamuliwa milele. Shetani anaona kuwa wakati wake ni mfupi. Ameweka mawakala wake wote kazini ili wanadamu wadanganywe, wapotoshwe, washughulishwe na wazuzulike, hadi siku ya rehema itakapokwisha, na mlango wa rehema utafungwa milele.

"Kwa uzito mkubwa, maneno ya onyo ya Bwana wetu kutoka Mlima wa Mizeituni yanatufikia kutoka karne hadi karne: 'Angalieni nafsi zenu, msije wakati wowote mioyo yenu ikalemewa na ulafi, na ulevi, na mahangaiko ya maisha haya, hata siku ile ikawajia bila kutarajia.' 'Basi kesheni, na ombeni daima, ili mpate kuhesabiwa kuwa wamestahili kuokoka mambo haya yote yatakayotokea, na kusimama mbele za Mwana wa Adamu.'" Desire of Ages, 635, 636.

Katika sura ya ishirini na tatu ya Isaya, Zidon ni Marekani na Tyre ni upapa. Tyre na Zidon zilikuwa miji ya kale ya Wafinikia iliyokuwepo kwa wakati mmoja, iliyoko kwenye pwani ya Bahari ya Mediterania. Zilijulikana kwa biashara ya baharini, utajiri, na ushawishi katika ulimwengu wa kale. Zidon na "wafanyabiashara" wake waliikidhi Tarshish katika kifungu hicho. Wafanyabiashara wa Zidon walifanya biashara ya "mbegu ya Sihor," ambayo ni "mavuno ya mto," na ni tunda "la mto," na ndicho "mapato yake," kwa kuwa yeye ni "soko la mataifa." Manabii wote huzungumza juu ya mwisho wa dunia, basi ni nani soko la mataifa mwishoni mwa dunia? Ni Marekani.

Sihor ni mto nchini Misri (huenda delta ya Nile) na hutumiwa kuwakilisha utajiri wa ulimwengu, kwa kuwa Misri ni ulimwengu. "Binti bikira" wa Zidon anawakilisha kizazi cha mwisho cha Marekani, naye anakandamizwa na sheria ya kijeshi inayosindikiza sheria ya Jumapili na maangamizi ya kitaifa yanayofuata mara moja. Hao mabikira wa Zidon wanakaripiwa kwa swali kuhusu Tyre lisemalo, "Je, huu ndio mji wenu wa furaha" (ufalme) ambao Marekani ilifurahia? Je, huu ndio ufalme 'ambao zamani zake ni za siku za kale,' wakati ambapo, kulingana na kifungu,

uliasisiwa na Nimrod, mara tu baada ya gharika?

Mungu ameamua na "amekusudia" kuiadhibu "Tiro, mji wa taji." Adhabu ya upapa inajumuisha kuporomoka kwa mfumo wa kifedha wa dunia, kwa kuwa "Bwana ametoa" "amri dhidi ya" "Sidoni" "mji wa biashara," (Marekani.) Amri yake "ya kuharibu ngome," yaani uchumi wa Marekani, ni amri ya Sabato, kwa maana uasi wa kitaifa hufuatiwa na maangamizi ya kitaifa.

Adhabu ya upapa huanza na kuporomoka kwa uchumi wa ulimwengu mzima, kutokana na kuharibiwa kwa uchumi wa Marekani. Zidon ina "nyumba" inayohusishwa na uchumi wake, hivyo ikiashiria muundo wa kifedha uliobomolewa, kwa kuwa huwezi tena kuingia humo. Hakuna tena uwekezaji wala faida kutoka kwa "nyumba" hiyo, kwa kuwa imeharibiwa. Uharibifu huo hufanyika wakati wa sheria ya Jumapili, ingawa kabla ya sheria ya Jumapili tayari kuna hukumu zinazoongezeka. Kunapotokea kuporomoka, upapa, Marekani pamoja na wakuu wa wafanyabiashara wake na wachuuzi wenye heshima, na meli za Tarshish, watapiga "yowe."

Eneo la "Tarshishi" katika kifungu hilo linahusishwa na utajiri katika enzi za kale, na meli za Tarshishi katika Biblia ni ishara kuu ya nguvu ya kiuchumi.

Kwa kuwa merikebu za mfalme zilikwenda Tarshishi pamoja na watumishi wa Huramu; kila baada ya miaka mitatu mara moja zilikuja merikebu za Tarshishi zikileta dhahabu, na fedha, na pembe za ndovu, na nyani, na tausi. Naye mfalme Solomoni alizidi wafalme wote wa dunia kwa mali na hekima. 2 Mambo ya Nyakati 9:21, 22.

Meli zinawakilisha nguvu za kiuchumi, na Tarshishi ndiyo meli kuu ya kiuchumi katika unabii wa Biblia. Kizazi cha mwisho cha Tarshishi, kinachowakilishwa na "binti wa Tarshishi," kimeambiwa "pita katika nchi yako kama mto," na anachokuta ni kwamba nchi yake "haina tena nguvu," na haiwezi tena "kufurahi" juu ya ufalme wa Tiro. Nguvu waliyoitafuta ilikuwa nguvu ya zamani ya kiuchumi ya Sidoni, lakini ilikuwa imepotea, kwa maana bahari ilikuwa imenena, "Sijapata utungu, wala sijazaa watoto, wala siwalei vijana, wala siwalei wanawali," hivyo ikitambulisha kizazi cha mwisho cha bahari, yaani watu wa ulimwengu wanaoomboteza maangamizi ya uchumi wa dunia, na wakati huo watu wa ulimwengu wanazinduka kutambua kwamba wao ndio kizazi cha mwisho katika historia ya dunia, na imechelewa mno kujiandaa kwa uzima wa milele.

"Pesa zitapungua thamani hivi karibuni kwa ghafla sana wakati uhalisia wa mandhari za umilele utakapofunuliwa kwa milango ya fahamu ya mwanadamu." Uinjilisti, 62.

Kuna "habari" mbili, au ujumbe, zinazowaletea uchungu watu wote katika kifungu hiki. "Habari" ya kwanza inamhusu Misri na "habari" ya pili ni Tiro. Habari ya Misri iko katika wakati uliopita, kwa kuwa Isaya anasema, "kama katika habari kuhusu Misri," hivyo kuonyesha kwamba Mungu alikuwa ametenda jambo kuhusu Misri kabla ya kuiangamiza Sidoni (Marekani). Alichokifanya Mungu kwa Misri, ambacho pia kinawakilisha "habari" ya Misri, ni kwamba aliangamiza Misri kuhusiana na mara ya kwanza ambapo Mungu aliingia katika agano na watu walioteuliwa. Habari hizo mbili ni "habari" ile ile. Habari ya Misri ndiyo mwanzo, na habari ya Tiro ndiyo mwisho. Alfa na Omega ameonyesha kwa mfano agano na watu mia arobaini na nne elfu katika siku za mwisho kwa kutumia historia ya mwanzo ya jambo hilo. "Habari" kuhusu Misri ni ukombozi wa Bahari ya

Shamu wakati Farao na jeshi lake waliangamizwa, jambo linaloashiria ukombozi wa mwisho wa watu wa Mungu kama unavyowakilishwa na "habari" ambayo ni "mzigo wa Tiro."

Nguvu inayowakilishwa katika Biblia inayoharibu meli za Tarshishi ni Uislamu. Mada ya Uislamu itashughulikiwa baadaye, kwa hiyo tutajadili kwa kina zaidi wakati mwingine. Inawakilishwa katika kifungu kama "Kitimu," neno la kale linalomaanisha Kupro, na kifungu hicho kinasema kwamba maangamizi ya Sidoni na Tiro yanafunuliwa kutoka "Kitimu." Ishara ya Uislamu inajumuisha mfano mahsusi sana wa maangamizi ya Marekani katika unabii wa Biblia.

Ni muhimu kufuatilia siku na miaka zinazotajwa katika kitabu cha Isaya kwa kuwa mara nyingi huonyesha wakati wa kinabii wa kifungu kinachofuata. Isaya sura ya ishirini na tatu hufuata 'mzigo' wa bonde la maono katika sura ya ishirini na mbili, ambayo inatanguliwa na sura ya ishirini na moja yenye mizigo mitatu, na mizigo yote mitatu hutambua Uislamu. Kabla ya sura hiyo, katika mstari wa kwanza wa sura ya ishirini kuna muktadha wa historia ya kinabii ambamo unabii ufuatao wa maangamizi unatambuliwa katika sura zinazofuata.

Katika mwaka ule Tartan alipokuja Ashdodi (Sargoni mfalme wa Ashuru alipomtuma), akapigana na Ashdodi, akaiteka. Isaya 20:1.

Neno "Tartan" huenda likawa jina au inawezekana zaidi likawa cheo cha kamanda wa kijeshi. Tartan alikuja Ashdod, mji wa Misri, na kuuteka katika kipindi cha historia ambapo Waashuru walikuwa hatua kwa hatua wakichukua udhibiti wa ulimwengu. Ashuru ilikuwa mfano wa Babeli. Zote mbili, Ashuru na Babeli, zilikuwa falme zilizotoka kaskazini, falme zilizotambulishwa kama "simba" ambazo "zilitawanya" kondoo wa Mungu, na zote mbili hupokea adhabu ileile. Ashuru ilikuwa ya kwanza, Babeli ilikuwa ya mwisho.

Israeli ni kondoo aliye tawanywa; simba wamemtawanya: kwanza mfalme wa Ashuru amemla; na mwisho huyu Nebukadneza, mfalme wa Babeli, amevunja mifupa yake. Kwa hiyo Bwana wa majeshi, Mungu wa Israeli, asema hivi; Tazama, nitamwadhibu mfalme wa Babeli na nchi yake, kama nilivyomwadhibu mfalme wa Ashuru. Yeremia 50:17, 18.

Kinabii, wote wawili ni yule "Mwashuru mwenye majivuno."

"Wakati Sennakeribu, Mwashuri mwenye kiburi, alipomtukana na kumkufuru Mungu, na kutishia kuiangamiza Israeli, 'ikawa usiku ule, malaika wa Bwana akatoka, akapiga katika kambi ya Waashuri watu mia na themanini na watano elfu.' Walikatiliwa mbali 'wote mashujaa wa nguvu, na viongozi na majemadari,' kutoka katika jeshi la Sennakeribu. 'Hivyo akarudi katika nchi yake kwa aibu ya uso.' [2 Wafalme 19:35; 2 Mambo ya Nyakati 32:21.]" Pambano Kuu, 512.

Mwaka ambao 'Tartan alikuja mpaka Ashdod' na 'akaiteka', unawakilisha utekaji wa ulimwengu unaoendelea hatua kwa hatua, unaotekelezwa na nguvu ya kipapa, kama inavyoonyeshwa katika aya sita za mwisho za Danieli kumi na moja. Historia ya mgogoro wa sheria ya Jumapili, ambayo ndiyo 'siku za mwisho' za hukumu ya uchunguzi, na ambayo inaongoza moja kwa moja kwenye hukumu ya utekelezaji (mapigo saba ya mwisho), ndiyo muktadha wa kihistoria unaowakilishwa na 'mwaka' ambao Tartan alikuja Ashdod. Kwa muktadha wa historia hiyo ukiwa mahali pake,

Isaya kisha anatoa unabii wa maangamizi watatu kuhusu Uislamu, mmoja kuhusu Uadventista wa Laodikia, kisha mzigo wa Tiro. Sura ya ishirini na nne ni mojawapo ya mifano ya kimsingi ya mapigo saba ya mwisho, na inafuatwa na sura ya ishirini na tano inayowakilisha ukombozi wa mwisho wa watu wa Mungu, ambapo tunawaona watu wa Mungu wakitamka mojawapo ya kauli zinazojulikana sana wakati wa ile dhiki kuu.

Na itasemwa siku ile, Tazama, huyu ndiye Mungu wetu; tumemngoja, naye atatuokoa; huyu ndiye Bwana; tumemngoja, tutafurahi na kushangilia katika wokovu wake. Isaya 25:9.

Wale mia arobaini na nne elfu ni wanawali werevu waliomngoja Bwana wao aje arusini, ijapokuwa alikawia, kulingana na mfano wa wanawali kumi. Hao si Walaodikia, bali ni Wafiladelfia. Hadi sasa makala haya yamekuwa yakiweka muktadha.

Mwaka 1798, Napoleon alimchukua Papa mateka, akitoa jeraha la mauti la kinabii ambalo linaponywa mwishoni mwa dunia kulingana na Ufunuo sura ya kumi na tatu. Wakati huo Marekani ilichukua nafasi yake kama ufalme wa sita wa unabii wa Biblia kulingana na Danieli sura ya mbili, saba, nane na kumi na moja, na Ufunuo sura ya kumi na mbili, kumi na tatu, kumi na sita, kumi na saba na kumi na nane. Kuanzia hapo, pembe ya Kirepubliki ya Marekani na pembe ya Kiprotestanti (Uadventista) zimesahau upapa ni nani. Mwaka 1798 ni mwaka wa kwanza ambao mataifa ya ulimwengu uliobaki yalitambua Marekani kama taifa huru, na pia ni mwaka ambao ujumbe wa kwanza wa malaika uliwasili katika historia.

"Kaulimbiu" ya Mprotestanti wakati huo ilikuwa, "Biblia na Biblia peke yake." Waprotestanti hujitambulisha kama watetezi wa Biblia pekee, na Waadventista walipopokea vazi lao wakati wa kuwasili kwa malaika wa pili, walikubali "kaulimbiu" hiyo, na baadaye wakaitwa "watu wa kitabu." Walikuwa wamepewa, kupitia huduma ya William Miller, seti ya kanuni ambazo, zikitumiwa ipasavyo, zingefungua Biblia kwa akili za wote waliotaka kusikia. Kanuni za Miller za Ufafanuzi wa Unabii ndizo ambazo uvuvio unasema lazima tuzisome ili tuweze kutoa ujumbe wa malaika wa tatu.

Akasema Kristo, 'Mtu yeyote akitaka kunifuata, na ajikane mwenyewe, ajitwike msalaba wake, anifuata.' Tena akasema, 'Mimi ndimi nuru ya ulimwengu; anayenifuata hatatembea gizani.' Nuru ya kweli inazidi kutanda kama taa inayowaka, na wale wapendao nuru hawatatembea gizani. Watachunguza Maandiko, ili wajue kwa hakika kwamba wanasikiliza sauti ya Mchungaji wa kweli, wala si ya mgeni.

Wale wanaojishughulisha na kutangaza ujumbe wa malaika wa tatu wanachunguza Maandiko kwa njia ile ile ambayo Baba Miller alifuata. Katika kitabu kidogo chenye kichwa Mitazamo juu ya Unabii na Ratiba ya Kinabii, Baba Miller anatoa kanuni zifuatazo zilizo rahisi lakini zenye busara na zenye umuhimu kwa ajili ya kujifunza na kutafsiri Biblia:

"1. Kila neno lazima liwe na uhusiano wake unaofaa na somo linalowasilishwa katika Biblia; 2. Maandiko yote ni muhimu, na yanaweza kueleweka kwa juhudi na kusoma kwa bidii; 3. Hakuna kilichofunuliwa katika Maandiko kitakachofichwa kwa wale wanaoomba kwa imani bila kusitasita; 4. Ili kuelewa fundisho, leta Maandiko yote pamoja juu ya somo unalotaka kujua, kisha kila neno liwe na ushawishi wake unaofaa; na ukiweza kuunda nadharia yako bila

ukinzani, huwezi kukosea; 5. Maandiko lazima yawe mfafanuzi wake yenyewe, kwa kuwa ni kanuni ya yenyewe. Ikiwa nikimtegemea mwalimu anifafanulie, naye akabahatisha maana yake, au akatamani iwe hivyo kwa sababu ya itikadi yake ya kidhehebu, au ili aonekane mwenye hekima, basi kubahatisha kwake, tamaa yake, itikadi yake, au hekima yake ndizo zinazokuwa kanuni yangu, wala si Biblia."

Yaliyo hapo juu ni sehemu ya kanuni hizi; na katika masomo yetu ya Biblia sote tutafanya vyema kuzingatia kanuni zilizowekwa bayana.

Imani ya kweli imejengeka juu ya Maandiko; lakini Shetani hutumia mbinu nyingi sana kuyapotosha na kuingiza makosa, hivyo kwamba uangalifu mkubwa unahitajika ili mtu ajue kwa hakika yanayofundisha. Ni mojawapo ya udanganyifu mkubwa wa wakati huu kukazia sana hisia, na kudai unyofu huku ukipuza matamko yaliyo wazi ya neno la Mungu kwa sababu neno hilo haliendani na hisia. Wengi hawana msingi wa imani yao ila hisia. Dini yao ni msisimko; na huo unapoisha, imani yao hutoweka. Hisia zinaweza kuwa makapi, lakini neno la Mungu ni ngano. Na, 'nini,' asema nabii, 'ni makapi kwa ngano?'

Hakuna atakayehukumiwa kwa kutokutilia maanani nuru na maarifa ambayo hawakuwahi kuwa nayo, wala hawangeweza kuyapata. Lakini wengi wanataka kuitii kweli inayowasilishwa kwao na mabalozi wa Kristo, kwa kuwa wanataka kufuata viwango vya dunia; na ile kweli iliyofikia ufahamu wao, ile nuru iliyong'aa ndani ya nafsi, itawahukumu katika hukumu. Katika siku hizi za mwisho tuna nuru iliyokusanywa ambayo imekuwa iking'aa katika zama zote, nasi tutawajibishwa kulingana nayo. Njia ya utakatifu si ya daraja moja na dunia; ni njia iliyoinuliwa. Tukitembea katika njia hii, tukikimbia katika njia ya amri za Bwana, tutagundua kwamba 'njia ya wenye haki ni kama nuru ing'aayo, iang'ayo zaidi na zaidi hata kufikia mchana mkamilifu.' Review and Herald, Novemba 25, 1884.

Unaweza kusoma kwa undani zaidi kuhusu kanuni za William Miller katika makala inayoitwa William Miller chini ya kitengo cha Vifunguo vya Unabii.

Katika "masomo yetu ya Biblia tutafanya sote vyema kuzingatia kanuni zilizowekwa bayana" ndani ya "kanuni za 'Father Miller' za ufafanuzi wa kinabii." Pembe ya Uprotestanti ilipewa hati takatifu tunayoita Biblia, na pia ikapewa jukumu la kutetea na kuendeleza kanuni zilizomo humo, na pembe hiyo ya Uprotestanti pia ilipewa mkusanyo wa kanuni za kufasiri ipasavyo maana na kusudi la maandiko hayo matakatifu.

Pembe ya Ujamhuri ilipewa hati takatifu tunayoita Katiba, na pia ilipewa jukumu la kutetea na kuendeleza kanuni zilizomo humo. Pembe ya Ujamhuri pia ilipewa mkusanyo wa kanuni za kuainisha ipasavyo maana na madhumuni ya hati hiyo takatifu. Kanuni zilizotolewa ili kuainisha ipasavyo Katiba ni Mswada wa Haki, nao unaweka bayana kusudi muhimu zaidi la Katiba katika kanuni za kwanza za Mswada wa Haki. Marekebisho ya Kwanza yaliyoorodheshwa katika Mswada wa Haki ni uhuru wa dini, wa kujieleza, wa kusema, na wa vyombo vya habari.

"Kongresi haitatunga sheria yoyote kuhusu kuanzishwa kwa dini, wala kukataza utekelezaji wake huru; wala kupunguza uhuru wa kujieleza, au wa vyombo vya habari; wala haki ya watu kukusanyika kwa amani, na kuwasilisha maombi kwa Serikali ili kupata suluhisho la

malalamiko." Katiba ya Marekani, Marekebisho ya Kwanza

Sheria ya Jumapili ni shambulio la wazi dhidi ya Marekebisho ya Kwanza ya Katiba, ambayo yanahakikishia uhuru wa dini, ambao unaondolewa kupitia sheria ya Jumapili, hivyo ikiashiria mwisho wa Katiba, mwisho wa Marekani kama ufalme wa sita wa unabii wa Biblia na mwanzo wa mateso dhidi ya wale ambao wakati huo wanatangaza ujumbe wa malaika wa tatu kwa kilio kikuu. Wale wanaotangaza kilio kikuu cha malaika wa tatu na kupinga uharibifu wa Marekebisho ya Kwanza na Katiba wanateswa na wale waliotakiwa kudumisha na kutekeleza kanuni takatifu, zinazotetea hati takatifu walioteuliwa kuilinda. Hii ni mfano wa kuelewa na kutumia historia sambamba za pembe mbili za mnyama wa nchi aliye kama mwanakondoo. Waasisi wa Katiba wanalingana na Baba Miller. Neno Baba linalotumiwa kwa Miller linamaanisha kiongozi, si padri wa Kikatoliki. Biblia inakataza kuwaita watu baba wale wanaodai kuwa waongozi wa kiroho. Wafuasi wa Miller wanaitwa kwa jina la baba yao, kama ilivyo mara nyingi. Kukosa kutambua tofauti hii ni kukosa baadhi ya kile ambacho ujumbe wa Eliya unamaanisha, unapoigeuza mioyo ya baba kwa watoto na kinyume chake.

Marekani katika Isaya ishirini na tatu ni ufalme wa sita wa unabii wa Biblia, na hubaki hivyo hadi itakapobatilisha Katiba yake wakati wa sheria ya Jumapili inayokaribia kwa kasi. Ufalme wa sita hutawala kwa miaka sabini ya kinabii, ambayo ni siku za mfalme mmoja. Ufalme (mfalme ni ufalme) uliotawala kwa miaka sabini ulikuwa Babeli. Katika miaka hiyo sabini, pembe ya dola ilikuwa serikali ya Babeli na pembe ya kanisa ilikuwa Wakaldayo. Danieli, Shadraki, Meshaki na Abednego wanawakilisha elfu mia moja arobaini na nne. Pembe zote mbili na watu wa Mungu wamewakilishwa katika ushuhuda wa Danieli. Miaka sabini ya utumwa katika Babeli ilikuwa siku za mfalme mmoja ambazo Isaya anazitumia kutambua kwamba historia ya kinabii ya Marekani na historia ya Uadventista ni kuanzia 1798 hadi sheria ya Jumapili.

Kutambua kwamba mkondo wa historia ya kinabii kwa pembe zote mbili za Marekani hutuwezesha kuangalia mwisho na mwanzo, kila pembe ikiwa shahidi wa kubaini sifa za ile nyingine. Kwa kweli, pembe hizo zote zilikuwa sawa. Katika Danieli kulikuwa na pembe; baadhi zilivunjika, na kulikuwa na pembe zilizokua kutoka katika ile pembe iliyovunjika. Baadhi ya pembe katika Danieli hazikuwa za ukubwa sawa, zingine zikiibuka baadaye kuliko nyingine. Sivyo hivyo kwa pembe mbili za Marekani. Pembe hizo mbili zinakwenda sambamba kupitia historia ile ile na kutoa alama zile zile za njia, ingawa zinatofautiana kwa madhumuni yao. Kuna mambo ya kuzingatia ndani ya historia hiyo ambayo pia ni muhimu kuyaelewa.

Mwanzoni mwa Uadventista kulikuwa na mabadiliko kutoka kwa historia ya kinabii iliyowakilishwa na kanisa la Filadelfia hadi kanisa la Laodikia. Hivyo basi mwishoni lazima kuwe na mabadiliko kutoka kwa historia ya kinabii ya Laodikia. Ufunuo wa Yesu Kristo unajumuisha nuru ya uelewa huu, nao ni sehemu ya kile kinachofunuliwa wakati huu.

Na "baada ya mwisho wa miaka sabini" Papa "ataimba" na "kahaba" "aliyesahauliwa" atakumbukwa. Yeye "anakumbukwa" wakati wa sheria ya Jumapili, ambapo suala ni kati ya ibada ya jua, au ibada ya siku ambayo sheria ya Mungu iliwarifu wanadamu "kukumbuka".

Katika makala hii tumetambua kwamba historia ya utawala wa Babeli wa miaka sabini inaakisi historia ya Marekani kuanzia 1798 hadi sheria ya Jumapili. Katika makala ya awali na mara nyingi katika Vibao vya Habakuki tunabainisha kwamba utumwa ndani ya Misri, na ukombozi kutoka Misri, pia unaakisi historia ya Marekani na watu wa Mungu. Historia hizo nne za Babeli, Misri, Uadventista na Marekani si mistari pekee tunayotia sambamba na mistari hii, lakini tunapotumia kanuni ya kutajwa kwanza kwa mistari hiyo minne—ni ya kushangaza kabisa. Nitahitimisha makala haya kwa kielelezo kimoja rahisi na cha sehemu tu cha ninachomaanisha, na kile ninachokusudia kuendeleza tutakapolishughulikia zaidi historia ya Isaya ishirini na tatu wakati mwingine.

Historia ya Babeli ina mfalme aliyeongoka mwanzoni na mfalme mwovu mwishoni. Haijalishi kama ni Biden au Trump, maana kitabu cha Danieli hufundisha kwamba Mungu ndiye anayewaweka watawala madarakani na kuwashusha. Kinachoweza kuhakikishwa kuhusu kiongozi wa Democratic au wa Republican wakati wa sheria ya Jumapili ni kwamba kiongozi huyo atakuwa mwovu. Nebukadneza alikuwa Babeli; alikuwa mtawala dhalimu wa Babeli, aliye tayari kuwatupa wanaume watatu wema motoni. Lakini hatimaye aligeukia Mungu wa Danieli. Sivyo ilivyokuwa kwa kiongozi wa mwisho, Belshaza. Alikuwa mfalme mwovu. Marekani katika unabii huanza kama mwanakondoo, ishara ya Kristo na dhabihu yake kwa ajili ya wanadamu. Mwishoni, Marekani itanena kama joka. Mabadiliko kutoka kwa Kristo hadi Shetani katika mstari huu wa historia yanawakilishwa na tofauti kati ya Nebukadneza na Belshaza.

Belshazzar alikuwa amepewa fursa nyingi za kuijua na kuifanya mapenzi ya Mungu. Alikuwa ameona babu yake Nebuchadnezzar akitengwa na jamii ya watu. Alikuwa ameona akili ambayo mfalme mwenye kiburi alijivunia ikiondolewa na Yule aliyeitoa. Alikuwa ameona mfalme akifukuzwa kutoka katika ufalme wake, na kufanywa mwenza wa wanyama wa kondeni. Lakini upendo wa Belshazzar kwa anasa na kujitukuza ulifuta mafunzo ambayo asingepaswa kamwe kusahau; na akafanya dhambi zilizo sawa na zile zilizomletea Nebuchadnezzar hukumu kuu. Alipoteza fursa alizopewa kwa neema, akipuuza kutumia nafasi zilizokuwa mikononi mwake ili kuifahamu kweli. 'Nifanye nini ili niokoke?' lilikuwa swali ambalo mfalme mkubwa lakini mpumbavu alilipuuza bila kujali. Bible Echo, 25 Aprili 1898.

Tambua kwamba Belshaza mwovu alikuwa mfalme mpumbavu. Alipata hukumu ile ile kama baba yake Nebukadneza, kwa kuwa hukumu zote mbili ziliwakilishwa kama “mara saba” za Mambo ya Walawi ishirini na sita. Nebukadneza alikuwa mashambani akiishi kama mnyama kwa siku elfu mbili mia tano na ishirini, ambazo ni miaka saba ya kibiblia, na hukumu ya mwanawe Belshaza, ambayo iliandikwa ukutani, pia inawakilisha elfu mbili mia tano na ishirini. Tofauti ilikuwa kwamba hukumu dhidi ya Nebukadneza ilimgeuza na kumfanya mfalme mwenye hekima, ilhali hukumu ya Belshaza ilikuwa juu ya mfalme mpumbavu.

"Kwa mtawala wa mwisho wa Babeli, kama kwa mfano kwa mtawala wake wa kwanza, ilikuja hukumu ya Mwangalizi wa kimungu: 'Ee mfalme, . . . kwako imenenwa; Ufalme umeondoka kwako.' Danieli 4:31." Manabii na Wafalme, 533.

Maandishi ukutani yanayomhusu rais wa mwisho ni Marekebisho ya Kwanza yanayotambua "ukuta" wa utenganisho kati ya kanisa na serikali, jambo ambalo mfalme wa mwisho mpumbavu haelewi. "Mara saba" za Walawi ishirini na sita zinawakilisha "kutawanywa kwa watu" kunakotekelezwa na mfalme wa kaskazini wakati wa sheria ya Jumapili. Kutawanywa huko ndiko uharibifu wa kitaifa unaofuatia sheria ya Jumapili. Taifa la sita lilisahau masomo ya waasisi wao walioandika Katiba ili kulinda si tu dhidi ya kanisa lililoharibika, bali pia dhidi ya wafalme wa kiuonevu wa Ulaya ambao yule mwanamke mpotovu alilala nao. Waasisi hao wanawakilisha wale walioukataa upapa na wafalme wa Ulaya, kwa maana walijua kutokana na uzoefu wao wenyewe, baada ya kutoka katika kutawanywa kwa miaka elfu moja mia mbili na sitini ya giza la kipapa, kwamba ulinzi dhidi ya aina hiyo ya udhalimu lazima uwe kiini cha Katiba yao mpya. Walikuwa baba wenye hekima, walikuwa kama mwanakondoo, lakini sivyo ilivyo kwa baba wa mwisho, kwa maana atanena kama joka. Waasisi walitoka katika kutawanywa na mwana anarejea katika kutawanywa. Mtawala dhalimu katika matukio yote mawili ni upapa wa kwanza na upapa wa mwisho.

Ishara ya hukumu juu ya Nebukadneza, mfalme wa kwanza, na mfalme wa mwisho Belshaza, ilikuwa ule utawanyiko wa "mara saba" wa Mambo ya Walawi ishirini na sita. Nebukadneza aliipitia, na Belshaza akaandikiwa ukutani kama epitafi yake usiku uleule alipokufa. Ishara ya pembe ya Republican mwanzoni ilikuwa ni kutoroka kwake kutoka katika utumwa wa mfalme wa kaskazini, na ishara ya pembe ya Republican mwishoni kwake ni mateka yanayoletwa na mfalme wa kaskazini. Sheria ya Jumapili ndiyo "usiku uleule" inapokufa kama ufalme wa sita wa unabii wa Biblia. Katika vielelezo vyote vinne—Belshaza, Nebukadneza, na mwanzo na mwisho wa pembe ya Republican—ile "ishirini na tano ishirini" ya Mambo ya Walawi ishirini na sita ndiyo ishara inayowakilishwa mwanzoni na mwishoni. Hiyo inawakilisha saina ya Alfa na Omega.

Unabii wa kwanza wa "wakati" ambao William Miller aligundua ulikuwa "2520" ya Walawi 26. Ulikuwa jive la kwanza katika msingi ambao Yesu aliweka kupitia kazi ya Miller. Pia ulikuwa kweli ya msingi ya kwanza ambayo iliwekwa pembeni na Uadventista mnamo 1863. Wakati mawe yote ya kweli ya Miller yaliwekwa katika msingi, kweli hizo ziliwakilishwa juu ya vibao viwili vya Habakuki, ambavyo ni chati za waanzilishi za 1843 na 1850. Vibao hivyo viwili vinawakilisha uhusiano wa agano kati ya Mungu na watu wake waliotajwa kwa jina kama vile vibao viwili vya Amri Kumi vilivyowakilisha agano na Israeli wa kale.

Mwisho wa Uadventista wa Laodikia, utapotapikwa kutoka kinywani mwa Bwana wakati wa sheria ya Jumapili, maandishi ya ukutani ni zile chati mbili takatifu za waanzilishi. Chati ambazo hawawezi kuzisoma, kwa maana walikataa kufaidika na ujumbe wa onyo mwanzoni mwa historia yao....

Mgogoro wa kifedha wa mwaka 1837 nchini Marekani ulikuwa tukio tata lililochochewa na mchanganyiko wa sababu za kiuchumi, sera, na shughuli za kubashiri.

Bubujiko la Kubahatisha: Katika miaka iliyotangulia mwaka 1837, kulikuwa na ongezeko kubwa la biashara ya kubahatisha katika ardhi na uwekezaji, lililochochewa kwa sehemu na upanuzi wa nchi kuelekea magharibi. Ubahatishaji wa ardhi, hasa katika maeneo ya mipaka ya magharibi,

ulisababisha bei za ardhi kupanda kupita kiasi na ukopaji kupita kiasi.

Mikopo Rahisi na Utoaji wa Mikopo ya Ubashiri: Mabenki na taasisi za kifedha yalikuwa yakitoa kiasi kikubwa cha kredi na mikopo, mara nyingi bila dhamana ya kutosha. Upatikanaji huu rahisi wa kredilichangia wimbi la ubashiri na ukaongeza hatari za kutokuwa na utulivu wa kifedha.

Upanuzi uliopitiliza wa mabenki: Mabenki yalikuwa yanapanua shughuli zao kwa kasi, na mara nyingi yalikuwa yanatoa pesa za karatasi (noti) zaidi kuliko walivyokuwa na sarafu (dhahabu na fedha) za kuzitia dhamana. Mazoea haya, yanayojulikana kama 'wildcat banking', yalisababisha kuwepo kwa wingi kupita kiasi wa fedha zisizodhibitiwa na zisizotegemeka katika mzunguko.

Sera za Kiuchumi za Jackson: Sera za Rais Andrew Jackson zilichangia kuzidisha mzozo. Alitoa amri ya Specie Circular mwaka 1836, iliyohitaji kwamba ardhi za umma zinunuliwe kwa sarafu ya madini (dhahabu na fedha) badala ya pesa za karatasi. Hii ilisababisha mbio za kubadilisha noti za benki kuwa sarafu ya madini, na hivyo kusababisha misukosuko ya kifedha na kufilisika kwa mabenki.

Sababu za Kimataifa: Mzozo nchini Marekani uliathiriwa pia na hali za kiuchumi za kimataifa. Mdororo katika uchumi wa Uingereza, mshirika muhimu wa biashara wa Marekani, ulisababisha kupungua kwa mahitaji ya bidhaa za Kimarekani na mauzo yake ya nje. Hali hii, kwa upande wake, iliathiri biashara za Kimarekani na kuchangia katika dhiki ya kiuchumi.

Hofu na Kukimbiliwa kwa Benki: Mnamo Mei 1837, mfululizo wa mishtuko ya kifedha, ikiwemo kufilisika kwa mabenki na kusinyaa kwa mikopo, ulisababisha hofu miongoni mwa wawekezaji na wawekaji amana. Hofu hii ilizua wimbi la kukimbiliwa kwa benki na kusinyaa kali kwa mikopo.

Kupungua kwa Ugavi wa Fedha: Benki zilipofilisika na mikopo ikakazwa, ugavi wa jumla wa fedha katika uchumi ulipungua kwa kiasi kikubwa. Kupungua huku kwa fedha kulizidisha matatizo ya kiuchumi na kuufanya mdororo wa uchumi kuwa mbaya zaidi. Mchanganyiko wa mambo haya ulisababisha kudorora kwa uchumi kwa kiwango kikubwa, ulioambatana na kufilisika kwa benki, ukosefu wa ajira, kupungua kwa matumizi ya watumiaji, na mdororo wa uchumi kwa ujumla.

"Hatuna la kuogopa kuhusu siku zijazo, ila tu tukisahau jinsi Bwana alivyotuongoza, na mafundisho yake katika historia yetu iliyopita." Life Sketches, 196.